

Gmina Tyczyn

Nr 12 (52)
23.12.2012 r. - 27.01.2013 r.

Cena 1,00 zł

GŁOS TYCZYNA

PISMO SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Borek Stary

Hermanowa

Kielnarowa

Matysówka

Tyczyn

Szanowni Państwo

*Z okazji Świąt Bożego Narodzenia oraz nadchodzącego Nowego Roku,
wszystkim Mieszkańcom Gminy Tyczyn
życzenia zdrowia, spełnienia marzeń, szczęścia i radości
nie tylko w święta, ale przez cały 2013 rok,
samych dobrych chwil w życiu osobistym oraz satysfakcji z osiągnięć zawodowych
życzę*

*Jan Hermaniuk
Burmistrz Tyczyna*

*Adam Skowroński
Przewodniczący Rady Miejskiej w Tyczynie*

*Uroczystości z okazji Święta Patronalnego
Gminy Tyczyn, Tyczyn – 25.11.2012r.*

BURMISTRZ TYCZYNA INFORMUJE

Szanowni Państwo, w tym numerze „Głosu Tyczyna”, zamiast tradycyjnych informacji o działalności burmistrza i instytucji gminnych mimo, że jesteśmy w świątecznym nastroju, zmuszony jestem zamieścić niniejsze oświadczenie, w związku z nieprawdziwym artykułem, który ukazał się w ostatnim numerze GC „Nowiny”.

Oświadczenie burmistrza Tyczyna

w sprawie artykułu **Anny Janik** „Były prezes Eko-Strugu walczy z burmistrzem w sądzie pracy” opublikowanego w nr 243, wydanie 0, GC „Nowiny” z dnia 14-16 grudnia 2012 r.

Artykuł pod ww. tytułem jest tendencyjny, oparty na nieprawdziwych informacjach, zawiera kłamstwa i pomówienia pod adresem burmistrza Tyczyna. Narusza moje dobra osobiste, poniża mnie w oczach opinii publicznej, burzy spokój społeczny i szkodzi interesom Gminy Tyczyn, w szczególności jej wizerunkowi.

Jestem zdziwiony, że redakcja GC „Nowiny” uznała za stosowne ten artykuł zamieścić nie posiadając niezbędnych informacji, opierając się wyłącznie na wypowiedziach byłego prezesa Eko-Strugu i anonimowego radnego. Ubolewam, że w gronie redaktorów GC „Nowiny” są takie osoby, jak autorka artykułu, postępujące wbrew etyce dziennikarskiej i podstawowym zasadom dziennikarskiego profesjonalizmu. Ja dziennikarzy nie unikam i chętnie się z nimi spotykam we wzajemnie uzgodnionych terminach.

Zmiany zarządów spółek (w tym prezesów), bądź rad nadzorczych to zjawisko normalne, nie stanowiące żadnej sensacji, gwarantowane przez prawo właściwym organom spółki. Zarząd spółki może być odwołany w każdym czasie i w każdym czasie może złożyć rezygnację.

Tymczasem z artykułu wynika, niczym nieuzasadniona i z góry założona, prymitywna teza, iż zły burmistrz, zwolnił znakomitego prezesa spółki Pana **Józefa Cisło**, bez żadnego uzasadnienia, aby zrobić miejsce partyjnemu koledze, czyniąc na dodatek szkodę gminie.

Już w tytule artykułu znajduje się stwierdzenie fałszywe, jakoby były prezes walczył z burmistrzem Tyczyna w sądzie pracy. Otóż burmistrz nie jest pracodawcą prezesa spółki; tym pracodawcą jest spółka Eko-Strug. Kwestie umowy o pracę byłego prezesa spółki, zawartej ze spółką, zostaną rozstrzygnięte zgodnie z przepisami prawa pracy. Nie walczyłem, nie walczę i nie zamierzam walczyć z byłym prezesem Eko-Strugu.

Pan prezes Józef Cisło zna dokładnie powody swojego odwołania, a mimo to twierdzi, że do jego pracy nikt nie miał zastrzeżeń. Chcę, aby te powody poznała również opinia publiczna.

Pan prezes został odwołany dlatego, że nastąpiła konieczność zmiany strategii działania spółki, gdyż dotychczas stosowana przez byłego prezesa strategia wyczerpała swoje możliwości. Jej kontynuowanie zagrażało rozwojowi spółki, podmiotu o szczególnym charakterze - użyteczności publicznej, który w sposób ciągły i nieprzerwany ma świadczyć usługi komunalne (dostawa wody i odprowadzanie ścieków) mieszkańcom. Jak przyznał były prezes podczas posiedzenia rady nad-

zorczej korzystna dotychczas sytuacja finansowa spółki, wkrótce może się diametralnie zmienić na niekorzyść. Pan prezes Józef Cisło niestety nie był w stanie dotychczasowej strategii zmienić.

Konflikt z rzeszowskim MPWiK-iem nie był – jak twierdzi były prezes – rzekomy, ale faktyczny i długotrwały, szkodliwy dla spółki Eko-Strug. Pan Józef Cisło z uporem próbował ten konflikt eskalować, wbrew logice i rozsądkowi. Są na to dokumenty i świadkowie. Obrona przez byłego prezesa droga „walki w interesie gminy” w sądach, zakończyła się fiaskiem. Fałszywe są jego twierdzenia, że na usługi Eko-Strugu nie było ani jednej skargi. Można pogratulować byłemu prezesowi dobrego samopoczucia i braku krytycyzmu. Są dowody na to, że sytuacja kształtowała się odmiennie, niż zostało to przedstawione w artykule red. A. Janik.

W decyzjach jakie podejmuję jako burmistrz kieruję się dobrem naszej wspólnoty samorządowej, zasadą racjonalności i obiektywizmu. Opieram je na faktach, a nie na insynuacjach i sugestiach, kolesiostwie i układzikach. Każdy sędzi według siebie anonimowy panie radny. Nie tylko były prezes Cisło, ale również ja i obecny prezes spółki jesteśmy osobami bezpartyjnymi. Prawdą jest, że w ostatnich wyborach do sejmiku zarówno ja, jak też nowy prezes, startowaliśmy z list PSL. Dowiedziałem się o tym z artykułu. Fakt ten zatem nie miał i nie mógł mieć żadnego znaczenia w niniejszej sprawie. Nowy prezes nie był też moim znajomym z klubu PSL. Do żadnego tego rodzaju klubów nie należałem i nie należę.

Warto wiedzieć, że na 14 pracowników spółki Eko-Strug 7 pracowników to osoby ze sobą rodzinnie powiązane, w tym dwie osoby to bliska rodzina byłego prezesa. Burmistrz Tyczyna nie zatrudnia w gminie i jej placówkach żadnego członka rodziny, krewnego lub powinowatego. Gdybym kierował się wstawianym mi kolesiostwem, to korzystnych dla siebie zmian dokonałbym po wygranych wyborach, a nie czekał dwa lata np. na odwołanie prezesa komunalnej spółki. To właśnie ów anonimowy radny i jego przyjaciele wymieniają zasadę realizują. Przykłady są znane.

Aby wiedzieć, jak przedstawia się sytuacja spółki kierowanej przez byłego prezesa nie potrzebowałem chodzić do niego w odwiedzinach, to pan prezes przychodził do mnie. Dziwię się również, że kierownik zakładu pracy jakim był pan prezes, zobowiązany do przestrzegania przepisów prawa pracy, przez 6 lat - myślę, że teoretycznie – nie był na urlopie „*bo tyle było spraw*”. Świadczy to dobitnie o jego umiejętności organizacji własnej pracy.

Pragnę podkreślić, że nie kwestionowałem i nie kwestionuję zasług i osiągnięć pana prezesa. Przyczyny jego odwołania z funkcji przedstawiłem powyżej. O odwołaniu nie stanowił zatem brak zasług. O przyczynach odwołania prezesa Józefa Cisło została poinformowana Rada Miejska w dniu 14 grudnia br., tj. na najbliższym posiedzeniu po decyzji rady nadzorczej spółki. Do problemów Eko-Strugu będziemy wracać w kolejnych numerach „Głosu Tyczyna”.
Tyczyn, dnia 15 grudnia 2012 r.

dr Jan Hermaniuk
Burmistrz Tyczyna

Burmistrz Tyczyna Jan Hermaniuk
przyjmuje mieszkańców Gminy i interesantów
w każdy poniedziałek
w godz. **8.00 - 15.00** (I piętro)
w Urzędzie Miejskim w Tyczynie.

Rada uchwaliła...

16 listopada br. Rada Miejska w Tyczynie obradowała w składzie 15 radnych. Radni podjęli uchwały w sprawach:

- przyjęcia rocznego Programu współpracy gminy Tyczyn z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2013 r.,
- podziału Gminy Tyczyn na stałe obwody głosowania, ustalenia ich numerów i granic oraz siedzib obwodowych komisji wyborczych,
- obniżenia średniej ceny skupu żyta dla celów podatku rolnego,
- określenia wzoru deklaracji podatkowej na podatek od nieruchomości,
- określenia wzoru deklaracji podatkowej na podatek rolny,
- określenia wzoru deklaracji podatkowej na podatek leśny,
- określenia wzoru formularza informacji o nieruchomościach i obiektach budowlanych, gruntach oraz lasach,
- określania wysokości stawek podatku od nieruchomości,
- określenia wysokości stawek podatku od środków transportowych,
- zatwierdzenia taryf na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, przedstawionych przez PGK „Eko-Strug” Sp. z o.o. w Tyczynie, obowiązujących na terenie Gminy Tyczyn na 2013 r.,
- określenia stawek dopłat do 1m³ ścieków,
- zatwierdzenia taryf na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, przedstawionych przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rzeszowie, obowiązujących na terenie Gminy Tyczyn na 2013 r.,
- zaopiniowania projektu uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie Hyżnieńsko-Gwoźnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- uchylenia uchwały w sprawie udzielenia pomocy finansowej Województwu Podkarpackiemu na realizację zadania publicznego,
- zmiany uchwały budżetowej gminy Tyczyn na 2012 r.

Uchwała Nr XXVI/216/12 Rady Miejskiej w Tyczynie z dnia 16 listopada 2012 r.

w sprawie zatwierdzenia taryf na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, przedstawionych przez PGK „Eko-Strug” Sp. z o.o. w Tyczynie, obowiązujących na terenie Gminy Tyczyn na rok 2013.

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1291 z późn. zm.) oraz art.24 ust.1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2006 r. Nr 123 poz. 858 z późn. zm.).

Rada Miejska w Tyczynie uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Zatwierdza się taryfy na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków na rok 2013, przedstawione przez PGK „Eko-Strug” Sp. z o.o. w Tyczynie w wysokości:

1) Wysokość cen i stawek opłat za dostarczoną wodę dla mieszkańców: Borku Starego, Hermanowej, Kielnarowej i Tyczyna:

	Cena netto	z VAT 8%
Cena za 1 m ³ dostarczonej wody	3,39 zł	3,66 zł

Stawka opłaty abonamentowej 5,28 zł 5,70 zł/odbiorcę/miesiąc;

2) Wysokość cen i stawek opłat za dostarczoną wodę dla mieszkańców Matysówki:

	Cena netto	z VAT 8%
Cena za 1 m ³ dostarczonej wody	4,28 zł	4,62 zł
Stawka opłaty abonamentowej	5,28 zł	5,70 zł/odbiorcę/miesiąc;

3) Wysokość cen i stawek opłat za odprowadzanie ścieków:

	Cena netto	z VAT 8%
Cena za 1 m ³ odprowadzonych ścieków	5,77 zł	6,23 zł
Stawka opłaty abonamentowej	7,39 zł	7,98 zł/odbiorcę/miesiąc.

2. Taryfy na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków obowiązują od 1 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2013 r.

§ 2. Taryfy podlegają ogłoszeniu w trybie określonym w art.24 ust.7 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.).

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Tyczyna.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2013 r.

Uchwała Nr XXVI/218/12 Rady Miejskiej w Tyczynie z dnia 16 listopada 2012 r.

w sprawie zatwierdzenia taryf na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, przedstawionych przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rzeszowie, obowiązujących na terenie Gminy Tyczyn na rok 2013.

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1291 z późn. zm.) oraz art.24 ust.1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2006 r. Nr 123 poz. 858 z późn. zm.).

Rada Miejska w Tyczynie uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Zatwierdza się taryfy na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków na rok 2013, przedstawione przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rzeszowie dla miejscowości Matysówka:

1) Wysokość cen i stawek opłat za dostarczoną wodę:

	Cena netto	z VAT 8%
Cena za 1 m ³ dostarczonej wody	3,93 zł	4,24 zł
Stawka opłaty abonamentowej	3,36 zł	3,63 zł/odbiorcę/miesiąc;

2) Wysokość cen i stawek opłat za odprowadzanie ścieków:

	Cena netto	z VAT 8%
Cena za 1 m ³ odprowadzonych ścieków	3,15 zł	3,40 zł
Stawka opłaty abonamentowej	3,41 zł	3,68 zł/odbiorcę/miesiąc.

2. Taryfy na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków obowiązują od 1 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2013 r.

§ 2. Taryfy podlegają ogłoszeniu w trybie określonym w art.24 ust.7 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2006 r. Nr 123 poz. 858 z późn. zm.).

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Tyczyna.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2013 r.

Zrealizowaliśmy pierwsze zadanie

W roku 2011 Samorząd Województwa Podkarpackiego przyjął Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2011-2016. W roku bieżącym rozpoczęło się jego wdrażanie.

Ten program ma przede wszystkim integrować i aktywizować społeczność wiejską, zaspokajać potrzeby społeczne i kulturalne, a także wspierać modernizację przestrzeni wiejskiej.

W 2012 roku, w pilotażowym okresie wdrażania Programu, do jego realizacji przystąpiło sołectwo **Hermanowa**, które zostało wytypowane przez burmistrza.

Pierwszym krokiem do udziału w Programie było przyjęcie w marcu przez Radę Miejską uchwały o przystąpieniu sołectwa do Programu, a kolejnym - powołanie 10-osobowej Sołeckiej Grupy Odnowy Wsi i przyjęcie jej uchwałą Zebrania Wiejskiego.

Następnym etapem było uczestnictwo (w czerwcu) członków grupy w 2-dniowych warsztatach odbywających się w Futomie w celu opracowania sołeckiej strategii rozwoju, tj. zasadniczego dokumentu istotnego w planowaniu odnowy wsi. W lipcu Sołeczka Grupa Odnowy złożyła opracowany wniosek do Urzędu Marszałkowskiego na dofinansowanie zadania „Wymiana przystanków autobusowych wsi Hermanowa”. Projekt mógł być opracowany na kwotę 20 tys. zł, w tym środki własne miały stanowić 50% (5 tys. zł to środki RS i 5 tys. zł to kwota pochodząca z budżetu gminy). Zadanie realizowane było od 1 września do 15 października br.

W ramach wkładu własnego członkowie grupy zobowiązani byli przepracować społecznie minimum 15 godz. na rzecz tego zadania, które obejmowało m.in.: demontaż zadaszeń przystankowych. Do grupy, należeli: **Jan Słowik, Zbigniew Kalandyk, Antoni Plodzień, Leszek Nosek, ks. Wiesław Bednarz, Janusz Skoczylas, Marta Leniart.** Pani **Stanisława Rutka** - ze względu na niesprzyjającą pogodę (zimno, deszcz) - przygotowała gorący posiłek dla pracujących osób.

Nowe przystanki zostały wykonane przez firmę **ARRET Sp. z o.o. – Gliwice**, a kostkę brukową ułożyła firma **P.H.U. T. Stanisław Kurosz - Rzeszów**.

Zadanie zostało w terminie wykonane i rozliczone. Wymiana zniszczonych „blaszaków” na pewno wpłynęła na poprawę estetyki naszej miejscowości.

Pragnę serdecznie podziękować **Janowi Hermaniukowi** - Burmistrzowi Tyczyna, **Krystynie Knutel** – gminnemu koordynatorowi, **Adamowi Wilkosowi** - inspektorowi UM, **Januszowi Skoczylasowi** - radnemu Rady Miejskiej oraz **członkom Sołeckiej Grupy Odnowy Wsi** za pomoc w realizacji tego zadania.

Stary przystanek

Nowe zadaszenie przystankowe

Życzenia zdrowych i pogodnych Świąt Bożego Narodzenia, wszelkiej pomyślności w Nowym Roku, a także wielu miłych chwil spędzonych w gronie rodziny wszystkim Mieszkańcom

składają

Sołtys z Radą Solecką z Hermanowej

Moc życzeń na nadchodzące Święta Bożego Narodzenia oraz pomyślnego Nowego 2013 Roku dla Pana Burmistrza, Przewodniczącego Rady Miejskiej, wszystkich pracowników Urzędu Miejskiego w Tyczynie oraz wszystkich Mieszkańców Sołectwa Kielnarowa

składają

Sołtys i Rada Solecka z Kielnarowej

Dyżury Przewodniczącego Zarządu Osiedla

w każdy trzeci wtorek miesiąca w godz. od 17.00 do 18.00 w pomieszczeniach byłego muzeum, wejście od biblioteki, tel. (17) 22-19-410.

Najbliższy dyżur: 15 stycznia 2013 r.

Z okazji Świąt Bożego Narodzenia oraz nadchodzącego Nowego Roku życzenia zdrowia, spełnienia marzeń, szczęścia i radości, samych dobrych chwil w życiu osobistym oraz satysfakcji z osiągnięć zawodowych

Mieszkańcom Tyczyna, pracownikom Urzędu Miejskiego, instytucji kultury i placówek oświatowych

składa

**Jan Napora
Przewodniczący Zarządu Osiedla w Tyczynie**

Pilotażowy program „Aktywny Samorząd”

Powiat Rzeszowski zaprasza do korzystania z dofinansowań w ramach pilotażowego programu „Aktywny Samorząd”, który jest jednym z pomysłów na wydajniejszy model polityki społecznej. Program zakłada wsparcie finansowe dla obszarów związanych z codziennym życiem osób niepełnosprawnych, umożliwiając im sprawne funkcjonowanie w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

W roku 2013 program realizowany będzie w minimum dziewięciu obszarach tj.

Nazwa Obszaru	Adresat programu					Maks. wys. dofinansowania (zł) Dane z roku 2012
	Stopień niepełnosprawności	dysfunkcja	Jest w wieku aktywności zawodowej	Osoby, które przekroczyły wiek aktywności zawod.	Inne wymagania	
A – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu	Znaczący orzeczenie (do lat 16)	Orzeczenie wydane z powodu dysfunkcji narządu ruchu	Tak			5000,00 (udział własny 15%)
B1 – pomoc w zakupie specjalistycznego sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem	Znaczący orzeczenie (do lat 16)	Obu kończyn górnych lub narządu wzroku	tak		Wrodzony brak lub amputacja obydwóch kończyn górnych (zaświadczenie lekarskie)	5000,00 (udział własny 10%)
B2 – pomoc w zakupie urządzeń lektorskich	Znaczący orzeczenie (do lat 16)	Narządu wzroku	tak			5000,00 (udział własny 10%)
B3 – pomoc w zakupie urządzeń brajlowskich	Znaczący orzeczenie (do lat 16)	Narządu wzroku	tak			12000,00 (udział własny 5%)
B4 – szkoleni w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu komp. i oprogramowania lub urządzeń lektorskich albo brajlowskich	Znaczący orzeczenie (do lat 16)				Jest lub w danym roku będzie beneficjentem pomocy w ramach obszaru: B1, B2 lub B3	a) dla osoby głuchoniemej – 1500,00 b) dla pozostałych adresatów – 1000,00 (udział własny niewymagany)
C – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	Znaczący orzeczenie (do lat 16)		tak	Tak (jeśli są utrudnione)	Nie może poruszać się samodzielnie za pomocą wózka inwalidzkiego o napędzie ręcznym	7000,00 14000,00 (po opinii eksperta zatrudnionego przez Powiat) (udział własny 10%)
D – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektr.	Znaczący orzeczenie (do lat 16)			tak	Jest użytkownikiem wózka elektrycznego o napędzie elektr.	3000,00 (udział własny niewymagany)
E – prawo jazdy kat. B	Znaczący umiarkowany	Narząd ruchu	tak		Brak przeciwwskazań do kierowania pojazdami	1500 (kurs egzamin) maks. kwota dofinansowania wynosi do 600 zł (pozostałe koszty związane z uczestnictwem w kursie) (udział własny 25%)
F – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (opłata z żłobek/przedszkole)	Znaczący umiarkowany		tak		Ma pod swoją opieką dziecko	200,00 (za m-c) <2200 (za rok) (udział własny 15%)

Dodatkowe informacje można uzyskać w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie, tel. (17) 86-71-420.

Czy wiesz, co je Twoje dziecko?

27 listopada br. w Centrum Dziedzictwa i Informacji Turystycznej odbyło się spotkanie zorganizowane przez Kuratorium Oświaty w Rzeszowie dla nauczycieli szkół naszej gminy. Celem spotkania było przybliżenie idei Szkoły Promującej Zdrowie oraz szkolnej polityki w zakresie zdrowej żywności i aktywności fizycznej.

Nauczyciele odbierają materiały edukacyjne

Z prezentacjami multimedialnymi wystąpiły panie z Kuratorium Oświaty: **Mariola Kielboń** (Wojewódzki Koordynator Szkół Promujących Zdrowie na Podkarpaciu), która przedstawiła inicjatywy podejmowane w szkołach na rzecz upowszechnienia zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej, oraz **Dominika Rybka**, która omówiła jedenaste punktów Europejskiego Kodeksu Walki z Rakim. Po paniach głos zabrał pan **Marcin Geroń** (prezes Stowarzyszenia Zdrowie i Natura). Zwrócił on uwagę na problem wyposażenia sklepików szkolnych w żywność o niskiej wartości odżywczej, której spożywanie przez dzieci coraz częściej prowadzi do dziecięcej otyłości, cukrzycy i nowotworów. Pan Geroń opowiadał również o podejmowanych przez Stowarzyszenie inicjatywach (m.in. współpracy z piekarniami) na rzecz promowania zdrowej żywności w sklepikach szkolnych. Ostatnim prelegentem był pan **Jerzy Wiśniewski** - Wojewódzki Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Obecni na spotkaniu nauczyciele otrzymali materiały edukacyjne dla dzieci i młodzieży promujące zdrowy styl życia i aktywność fizyczną.

Podobna akcja, tym razem skierowana do mieszkańców Tyczyna i okolic, odbyło się 4 grudnia, również w Centrum Dziedzictwa w Tyczynie. Jej organizatorem był Zarząd Osiedla w Tyczynie.

OD REDAKCJI:

Wszystkich zainteresowanych tematem zdrowego odżywiania zachęcamy do lektury artykułów **pani Anny Pondo**, które od dłuższego czasu ukazują się na łamach naszego czasopiśma. W tym numerze polecamy artykuł poświęcony koktajlom owocowym.

Gmina Tyczyn w rankingu Złota Setka Gmin

11 grudnia br. w sali kolumnowej Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie odbyła się wielka gala rankingu najlepszych samorządów Podkarpacia.

Jego wyniki zaprezentował **dr Krzysztof Kaszuba**, rektor Wyższej Szkoły Zarządzania w Rzeszowie. Podkreślił on, że mamy na Podkarpaciu 160 gmin, w tym 110 wiejskich, 34 miejsko-wiejskie i 16 miejskich. Zwycięzcą rankingu głównego - Złota Setka Gmin Podkarpacia został **Tarnobrzeg**. Drugie miejsce zajęło **Krosno**, a trzecie **Przemyśl**. **Gmina Tyczyn** uplasowała się na **19. miejscu** ex aequo z Sanokiem.

OD REDAKCJI

Informujemy Czytelników, że zgodnie z Zarządzeniem Nr 111/2012 Burmistrza Tyczyna od stycznia 2013 roku wzrośnie cena jednego egzemplarza „Głosu Tyczyna” z 1 zł na 1,50 zł. Informujemy również, że 12. numer *GT* oraz każdy z kolorową wkładką będzie kosztował 2 zł.

*Umarłych wieczność dotąd trwa,
dokąd pamięcią się im płaci*

W. Szyborska

Wyrazy współczucia Rodzinie

śp. JANA OPIOŁY

składają:

**Burmistrz i Pracownicy
Urzędu Miejskiego w Tyczynie**

Spieszmy się kochać ludzi, tak szybko odchodzą.
ks. Jan Twardowski

Z głębokim smutkiem przyjęliśmy wiadomość
o śmierci

śp. JANA OPIOŁY

Przewodniczącego Rady Miejskiej w Tyczynie
w latach 1994 – 1998.

Łączymy się w bólu z Rodziną.
Najbliższym wyrazy szczerego współczucia i żalu
składają

Radni Rady Miejskiej w Tyczynie

Dzieje tyczyńskiej oświaty od XV wieku do roku 1939

Lata 1918 – 1939

Do chwili odzyskania niepodległości w 1918 r. wychowanie młodzieży, zgodnie z polityką oświatową rządu austriackiego, szło w kierunku przywiązania jej do Austrii i panującego cesarza. Świadczyły o tym uroczystości szkolne w 1916 r. po śmierci cesarza Franciszka Józefa, kiedy to dla młodzieży urządzono specjalny poranek żałobny. Kierownik szkoły wygłosił odczyt, pouczając młodzież o ojcowskiej miłości i trosce, jaką monarcha otaczał wszystkie narody swojego państwa.

Z końcem października 1918 r. administracja austriacka pozwoli opuszczać okoliczne tereny. Z Tyczyzna władze austriackie odjechały w nocy z 31 października na 1 listopada 1918 r. Miejscowa ludność zaczęła występować przeciw żandarmerii austriackiej i zniechęconym wójtom na usługach Austrii. Aktywność polityczna społeczeństwa skierowana przeciw austriackim rządcom nastąpiła jesienią 1918 r., gdy upadek Austrii był bliski. Atmosfera rozpadającej się monarchii dawała się odczuć na każdym kroku. W bezładzie przechodziły wtedy oddziały austriackie, a po domach i lasach ukrywali się tzw. dezertjerzy – Polacy, którzy nie widzieli żadnego celu w czynnym uczestnictwie w imperialistycznej wojnie prowadzonej w imię obcych interesów.

W październiku 1918 r. dezertjerzy napadli na powracającego z Rzeszowa sędziego Sądu Grodzkiego w Tyczynie. Następnie mężczyźni wtargnęli do miasta i zdemolowali budynek Sądu, niszcząc wszystkie akta. Od tego czasu zaczęto również napadać na dwory i sklepy żydowskie.

Z relacji mecenasa **Mariana Konkola**, zamieszczonej w książce pt. *600 lat Tyczyzna*, dowiadujemy się, że zaprowadzeniem spokoju i ładu w mieście zajęli się sami mieszkańcy. Wieczorem 1 listopada 1918 r. tyczynianie zorganizowali w miejscowej szkole spotkanie (w którym uczestniczył też mec. Konkol). Inicjatorem tego zgromadzenia był kierownik szkoły **Wilhelm Rożkiewicz**. Postanowiono utworzyć w Tyczynie „Straż Obywatelską”, której zadaniem byłoby zaprowadzenie ładu w mieście. Tego samego dnia okoliczna ludność napadła na Tyczyn, rabując magazyny i sklepy żydowskie, pobito kilku Żydów. Członkowie „Straży” z trudem próbowali opanować sytuację, która pogarszała się z dnia na dzień. W maju 1919 r. mieszkańcy okolicznych wsi ponownie splądrowali miasteczko.

Z początkiem 1919 r. (jak wspominał mec. M. Konkol) pod wpływem ogólnego nastroju w kraju kierownik szkoły Wilhelm Rożkiewicz wniósł ławki szkolne do budynków dworskich, chcąc powiększyć ilość sal lekcyjnych. Gdy właściciel pałacu – Uznański – przyjechał z Czudeca, gdzie mieszkał, zarządził natychmiastowe usunięcie ławek i „tak się skończyło rewolucyjne wejście do dworu”. Sytuacja powtórzyła się, już z powodzeniem, w 1945 r., gdy pałac stał się siedzibą chłopskiego gimnazjum. W 1921 r. młodzież masowo uczestniczyła w akcji na rzecz przyłączenia Górnego Śląska do Polski, a w trzecim powstaniu wzięło udział kilku dawnych uczniów tyczyńskiej szkoły. W kolejnych latach szkoła została wciągnięta do miejscowych akcji politycznych związanych z polityką rządu i miejscowej elity, z burmistrzem i proboszczem na czele. Były to uroczystości związane ze świętem 3. Maja, z przemówieniami pod pomnikiem Grunwaldu, uroczyste sadzenie drzew związane z różnymi rocznicami oraz występy artystyczne na lokalnych

Członkowie zespołu teatralnego

impresach. Okoliczne wsie, należące do tyczyńskiej gminy, miały swoje szkoły ludowe o nieco niższym poziomie nauczania. Intensywna nauka odbywała się tam jedynie w porze zimowej, gdyż latem młodzież rzadziej uczęszczała do szkoły ze względu na pomoc rodzicom w wykonywaniu prac polowych. Znaczny też procent dzieci nie uczestniczył w zajęciach lekcyjnych ze względów finansowych. Zasadniczą rolę w działalności szkół odegrał w tym czasie **ks. Franciszek Wolski** (Hermanowa i Kielnarowa należały do parafii tyczyńskiej), który przez cały okres międzywojnia sprawował funkcję Przewodniczącego Komitetu Szkolnego. W miejscowej szkole naukę pobierały zarówno dzieci żydowskie, jak i polskie, realizując ten sam program nauczania. Oddzielnie jednak dzieci te uczestniczyły w lekcjach religii (dzieci żydowskie u swojego nauczyciela zgłębiały wiedzę z zakresu religii możeszowej i języka hebrajskiego).

Kiedy w listopadzie 1918 r. wznowiono naukę w szkole, zamieniono godziny języka niemieckiego na naukę historii i geografii Polski. W 1920 r. Ognisko Nauczycielskie w Tyczynie liczyło 48 osób. Nauczyciele tyczyńscy poświęcali wiele czasu na pracę kulturalno-oświatową w swoim środowisku. Na posiedzeniu Ogniska w kwietniu 1931 r. omówiono problemy w pracy z młodzieżą nieuczęszczającą do szkoły oraz formy jej dokształcania. Uwagę poświęcono także prowadzeniu chórów ludowych oraz teatrzyków wiejskich itp. W pracy tej wzorem dla nauczycieli był kierownik szkoły W. Rożkiewicz, który tę funkcję pełnił do 1927 r. W latach 1927-1929 szkołą w Tyczynie kierował **Jakub Majko**, a po nim do 1939 r. (przez 10 lat) – **Stefan Skotnicki**.

W 1920 r. powstało w Tyczynie Amatorskie Koło Artystyczne pod kierownictwem dyr. Wilhelma Rożkiewicza, które urządzało przedstawienia w miejscowej sali „Sokola”. Na owe czasy Koło to dawało mieszkańcom jedyną formę rozrywki kulturalnej. Dużo pracy w działalność Amatorskiego Koła Artystycznego włożyli ówczesni nauczyciele: **Maria Prawdziuk** i **Franciszek Kotuła**.

Ostatnim akcentem działalności oświatowo-kulturalnej w międzywojennym Tyczynie było zebranie Ogniska Nauczycielskiego, które odbyło się 5 września 1939 r., a więc już po napaści Niemiec na Polskę. Obecni na zebraniu nauczyciele z przygnębieniem przyjęli słowa ówczesnego dyrektora szkoły Stefana Skotnickiego: „Do tej tragedii doprowadziła Polskę sanacja, a nas czekają straszne czasy. Nie wszyscy je przeżyjemy”.

Wspomnienia Pani Romany

W sobotni wieczór 15 grudnia br., w sali widowiskowej M-GOK w Tyczynie odbyło się niecodzienne spotkanie, podczas którego, wspólnie z główną bohaterką panią **Romaną Drażek**, odbyliśmy podróż sentymentalną w świat jej wspomnień. Okazją ku temu była promocja jej książki pt. „*Z pokolenia na pokolenie*”.

Pani Romana to emerytowany nauczyciel i wychowawca. Przez wiele lat z oddaniem pracowała z dziećmi i dorosłymi, zawsze czynem podkreślając piękną myśl **Janusza Korczaka**: „*Jestem nie po to, aby mnie kochali i podziwiali, ale po to, abym ja działał i kochał. To ja mam obowiązek troszczenia się o świat, o człowieka*”. To o niej **ks. bp Kazimierz Górny** wypowiedział w jednym z rozdziałów wspomnień słowa: „*Dobry nauczyciel ludzi i dzieci nie opuszcza do śmierci*”.

Sobotnie spotkanie poprowadziła **Zofia Matys** - dyrektor M-GOK w Tyczynie, która przywitała rodzinę Autorki i zaproszonych gości, opowiedziała też o współpracy pani Romany z M-GOK w Tyczynie. Po niej głos zabrał **Burmistrz Tyczyna Jan Hermaniuk**. Podczas swego wystąpienia podkreślił on wielkie zaangażowanie Autorki w rozwój życia kulturalnego naszej Gminy, opowiedział też o tym, jak doszło do wydania wspomnień pani Romany. W kolejnej części sobotniego wieczoru **Alicja Kustra** - dyrektor MiGBP w Tyczynie wprowadziła uczestników spotkania w atmosferę promowanej książki. Jej wypowiedź uzupełniona została prezentacją multimedialną przygotowaną przez wnuczkę pani Drażek – **Barbarę**. Złożyły się na nią zdjęcia pochodzące ze zbiorów prywatnych rodziny Drażków.

Pani Marta Głodowska, przedstawicielka zespołu „Budziwojce” składa życzenia pani Romanie

Podczas tego wieczoru nie mogło zabraknąć przyspiewek ludowych, które pani Romana tak bardzo kocha. Specjalnie dla niej zaśpiewali je „**Tyczyniaci**”. Po ich występie i wspólnym odśpiewaniu 100 lat przyszedł czas na wystąpienia gości, kwiaty i z serca płynące życzenia. Pani Romanie swoje życzenia złożyli m.in.: Burmistrz Tyczyna **Jan Hermaniuk**, Przewodniczący Rady Miejskiej **Adam Skowroński**, **Zofia Matys**, **Alicja Kustra**, **ks. Bogdan Tęcza**, **Maria Jacek** (reprezentująca Związek Nauczycielstwa Polskiego), przedstawiciele zespołów „**Tyczyniaci**” i „**Budziwojce**”, delegacja chmielnickiej społeczności, **Zofia Domino** (TMZT), **Renata Prokop** (SP w Hermanowej), byli uczniowie i wychowankowie.

Tak zakończyła się część oficjalna tego wieczoru. Po niej

była chwila na rozmowę z panią Romaną, jej autograf i dalszy ciąg wspomnień.

Autorka otoczona wianuszkami nauczycieli i uczniów, którzy w międzyczasie zdążyli już poswiecić, na nowo zdawała się przeżywać i wspominać to co było sensem jej życia. Bardzo wzruszające były chwile, kiedy starsi ludzie ze łzami w oczach dziękowali dawnej swej wychowawczyni za serce, naukę i cierpliwość. Podczas spotkania pani Romana z rąk Burmistrza otrzymała **statuetkę św. Katarzyny** w podziękowaniu za aktywną działalność społeczną. Sobotnią imprezę uzupełniła wystawa kronik, zdjęć i dyplomów, które otrzymała Autorka, w ciągu długich lat swojej pracy i działalności społecznej.

Po autografy ustawiała się długa kolejka

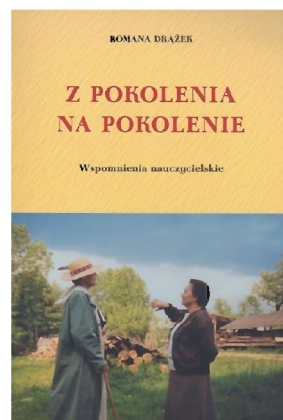
Książkę można zakupić w Urzędzie Miejskim w Tyczynie oraz w MiGBP w Tyczynie.

Książka pani **Romany Drażek** pt. „**Z pokolenia na pokolenie. Wspomnienia nauczycielskie**” została wydana staraniem Gminy Tyczyn. Autorka jest osobą bardzo znaną w naszym środowisku.

Pani Roma, bo tak wielu o niej mówi, w swoich wspomnieniach wraca do czasów dzieciństwa naznaczonego latami wojny i okupacji. Po śmierci matki znalazła schronienie u Marii Wilczak. To jej autorka zawdzięcza m.in. zamiłowanie do czytania i chęć do pogłębiania wiedzy. Z tych pasji zrodziło się pragnienie zostania nauczycielką.

Pierwszą placówką oświatową, do której została skierowana pani Romana, była szkoła w Chmielniku, tu nie tylko uczyła, ale również przygotowywała programy artystyczne na różne szkolne okazje, reżyserowała sztuki, prowadziła ludowe zespoły taneczne, szkolny teatrzyk dziecięcy.

Z Chmielnika pani Roma została przeniesiona do Tyczyna. Tu w szkole podstawowej pracowała w latach 1973-1984. Od spektaklu „**Bractwo Figlarzy**” rozpoczęła się jej współpraca z M-GOK w Tyczynie, która trwała nawet po przejściu na emeryturę. Na kolejnych stronach wspomnień Pani Romana pisze o pracy jako kurator sądowy, o współpracy z zespołem ludowym „**Budziwojce**” przy okazji widowisk obrzędowych, które reżyserowała. Wspomnienia są uzupełnione fotografiami ze zbiorów autorki.

Podziękowanie

W imieniu Parafialnego Zespołu Caritas w Hermanowej składam serdeczne podziękowania **Podkarpackiemu Stowarzyszeniu Pracowników Pomocy Społecznej** z siedzibą w Tyczynie za pomoc w pozyskaniu w tym roku kolejnych środków na naszą działalność. Od Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie otrzymaliśmy 9 tys. zł na realizację zadania „Szkody zdrowotne i rozwojowe występujące u młodych Polaków spowodowane pićem alkoholu poprzez realizację zadań: wspieranie działalności organizacji pozarządowych, Kościoła Katolickiego i koalicji lokalnych stawiających sobie za cel ograniczenie zjawiska sprzedaży alkoholu osobom małoletnim oraz promowanie trzeźwości i abstynencji wśród młodzieży na terenie Gminy Tyczyn i Gminy Strzyżów” - obszar I Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2007–2013, którego realizacja dobiegła

końca. Dzięki środkom wychowankowie naszej świetlicy oraz dzieci z gminy Strzyżów podczas wakacji uczestniczyli w trzydniowym wyjeździe w okolice Jarosławia, Przemyśla i Kalwarii Paclawskiej. Wzięli też udział w warsztatach z zakresu profilaktyki uzależnień. Uzyskane środki pozwoliły wyposażić naszą świetlicę w materiały plastyczne, biurowe i gry edukacyjne, dzięki którym możemy prowadzić ciekawsze zajęcia. W tym miejscu szczególne podziękowania kieruję do pani **Barbary Lew**, kierownika MOPS w Tyczynie i **Pracowników** za pomoc w przygotowaniu projektu. Dziękuję również księgowej, pani **Marii Baran** za rozliczenie zadania, a ks. proboszczowi **Wiesławowi Bednarzowi** za wszelką pomoc w jego realizacji.

XXI Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy

Wielkimi krokami zbliża się XXI Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, która po raz kolejny zagra w Tyczynie! Chcemy przyczynić się do jak najefektywniejszej realizacji szczytnego celu, jakim podczas tego finału jest zbiórka funduszy dla ratowania życia dzieci oraz godnej opieki medycznej seniorów. Pomoc polskiej medycynie dziecięcej poprzez zakup sprzętu medycznego nie jest nowością, jednak zaskakuje fakt zwrócenia uwagi na potrzeby przewlekle chorych osób w podeszłym wieku. Pałą nam się serca do wsparcia działań WOŚP-u, który tym razem chce pomóc również geriatrici - jednej z najbardziej zaniedbanych dziedzin polskiej opieki zdrowotnej.

XXI Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy odbędzie się tradycyjnie w drugą niedzielę roku, tj. 13 stycznia 2013 r. w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury im. Katarzyny Sobczyk w Tyczynie, jak również w hali sportowej przy Publicznym Gimnazjum im. Jana Pawła II w Tyczynie. Zapraszamy wszystkich – dzieci, młodzież, osoby starsze, całe rodziny. Na uczestników czekać będzie mnóstwo atrakcji, m.in. pierwszy w historii Tyczyna turniej o „Puchar tyczyńskiego sztabu WOŚP” w Tyczynie, który rozpocznie się o godz. 10.00 na hali w gimnazjum i potrwa do godz.

12.00. Na drugą część Finału zapraszamy do M-GOK-u, gdzie o godz. 14.00 rozpoczną się m.in.: występy zespołów dziecięcych i młodzieżowych działających przy domu kultury w Tyczynie, pokazy taneczne zespołów **Wataha Breakers**, **Tempo**

Twist oraz **Sceny Tańca Colibri**, karate w wykonaniu **Podkarpackiej Szkoły Ju-Jitsu z Tyczyna**, barmańskie – **FLAIR of MASTERS** oraz wielu innych artystów. Z uwagi na zeszłoroczny sukces, w tym roku jeszcze poszerzymy nasz pokaz samochodowy – szczegóły wkrótce na plakatach. O godz. 18.30 wystąpi kolbuszowski rockowy zespół **Le Moor**, a o godz. 20.00 zakończymy tyczyński finał *światłem do nieba* na rynku!

Już dzisiaj serdecznie zapraszamy. Sam Finał to nie tylko impreza, to również kwesta.

Zbiórka pieniędzy przez wyznaczonych wolontariuszy zacznie się w godzinach porannych w pięciu gminach, które obejmuje nasz sztab: Tyczyn, Błazowa, Chmielnik, Hyżne oraz Lubenia. Podczas działalności sztabu Orkiestry, organizowanego przez tyczyńskie ZMW, w latach 2006-2012 zebraliśmy łącznie 112.955,93 zł! Liczymy, że dzięki Waszej dobroci również w roku 2013 zbierzemy znaczącą sumę pieniędzy, która przyczyni się do ratowania ludzkiego życia. Przyświeca nam nadzieja zjednoczenia w tym wyjątkowym dniu, gdzie myślą przewodnią będzie troska o dzieci i osoby starsze.

Szczegółowe informacje na temat przygotowań XXI Finału WOŚP w Tyczynie na stronie: www.zmw.tyczyn.net.

Święto Patronalne Gminy

25 listopada to bardzo ważna data w tyczyńskim kalendarzu wydarzeń. W tym dniu swoje święto obchodzą wszystkie Katarzyny, dla nas imię to jest szczególnie ważne. Od stuleci święta Katarzyna jest patronką tyczyńskiej świątyni, a od kilkunastu lat także naszej Gminy.

Uroczystości z okazji Święta Patronalnego rozpoczęły się w ostatnią niedzielę listopada mszą św. w kościele parafialnym z udziałem orkiestry dętej. Po niej w sali widowiskowej Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Tyczynie im. Katarzyny Sobczyk odbyło się okolicznościowe spotkanie. Przybyłych gości powitał **Burmistrz Tyczyna - dr Jan Hermaniuk**. Przypomnił on, że św. Katarzyna jest patronką ponad 200 parafii, że to do niej swoje prośby zanoszą m.in. kolejarze i uczeni. Po nim głos zabrali **Przewodniczący Rady Miejskiej Adam Skowroński i Przewodnicząca Sejmiku Województwa Podkarpackiego Teresa Kubas-Hul**. Po krótkich wystąpieniach wręczone zostały medale Prezydenta Rzeczypospolitej za długoletnie pożycie małżeńskie parom mieszkającym w gminie Tyczyn. Otrzymali je: **Janina i Jan Czekajowie, Maria i Edward Czekajowie, Anna i Stefan Dubczykowie, Janina i Franciszek Januszowie, Stanisław i Stanisława Januszowie, Elżbieta i Augustyn Kociakowie, Maria i Roman Opiołowie, Aleksandra i Stanisław Ossolińscy, Julia i Wojciech Mazurowie, Maria i Marian Dunajowie.**

Tempo życia i trudności, jakie ono ze sobą niesie sprawia, że w życiu, szczególnie młodych małżeństw, pojawiają się problemy i nowe wyzwania. Niestety, w naszych czasach wiele par krótko po ślubie myśli o rozwodzie. Dzisiejsi Jubilatci dają świadectwo, że warto zabiegać o swoje małżeństwa, że ich sukces tkwi nie tylko we wzajemnej miłości, ale także w szacunku, przyjaźni, wybaczeniu, odpowiedzialności i ciężkiej pracy.

Medale wręczała Przewodnicząca Sejmiku Województwa

Podczas niedzielnej uroczystości życzenia szanownym Jubilatom przekazali też: **Wojewoda Podkarpacki Małgorzata Chomycz-Śmigieliska, Marszałek Województwa Podkarpackiego Mirosław Karapyta oraz Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego Anna Kowalska**. Tradycją stało się, że w dniu 25 listopada wręczone są nagrody Burmistrza Tyczyna osobom aktywnie działającym na rzecz społeczności lokalnej. W tym roku otrzymali je **pani Zofia Domino oraz panowie: Zbigniew Sztaba, Tadeusz Domino i Janusz Skoczylas**. Na zakończenie uroczystości wystąpił **Tomasz Stoczyński** ze swoim recitalem „Melodia wracasz do mnie”.

Nagrody za aktywną działalność na rzecz społeczności lokalnej odbierają z rąk Burmistrza Tyczyna dr Jana Hermaniuka: Zbigniew Sztaba ...

... i Tadeusz Domino

*Szczęścia szukamy,
a to jedynie
to co kryje się za pewnymi drzwiami:
pokój wieczorne światło
może głos
może muzyka
upragnione słowo
i twarz kochana*

Janina Brzostowska

*Z okazji nadchodzących Świąt Narodzenia
Bożej Dzieciny życzenia zdrowia, pomyślności,
radości ze spotkań w rodzinnym gronie oraz speł-
nienia marzeń w nadchodzącym Nowym Roku*

składają

Sołtys i Rada Sołecka z Matysówki

*Najserdeczniejsze życzenia z okazji Świąt Bożego
Narodzenia i Nowego Roku, aby przyjęcie na
świat Chrystusa przyniosło ze sobą radość, pokój,
nadzieję i miłość*

składają

Sołtys oraz Rada Sołecka z Borku Starego

Szcęśliwy przypadek, czyli wiersze korzenne

Zapelniał się pod wieczór tutejszy Dom Ludowy, a było to w czwartek, 29 listopada br., gdy mieszkańcy przyszedli na spotkanie autorskie pt. „Powrót do korzeni”. Na stolikach z serwetkami – kwiaty, kawa, herbata, zachęcające do schrupania ciasteczka. Ze sceny płynie „Pieśń o Borku”: „Nad Pustkami już / Promień słońca gra / W gałęziach brzoź /Uwerturę dnia” – tekst: Alicja Palka, muzyka: ks. Stefan Ceberek, panie w kwiecie wieku ładnie śpiewają na dwa głosy przy akompaniamencie akordeonu **Zbigniewa Sztaby**.

Pani Alicja, zwaną Aliną, zaraz po maturze wyfrunęła z rodzinnego gniazda w Borku Starym do Olsztyna. Ukończyła tam Wyższą Szkołę Pedagogiczną z dyplomem magistra matematyki, została nauczycielką i zamieszkała w Warszawie. Jak się rzekło, po mężu: Palka, z domu: Opiola. Dochowała się syna i córki oraz dwojga wnuków.

– Pani Alina ma dwie pasje, to matematyka i poezja – mówi sprzed sceny **Barbara Mroczyk** z M-GOK w Tyczynie. – Okazją do dzisiejszego spotkania jest jubileusz 25-lecia jej powrotu w rodzinne strony.

„Nie rozwinię skrzydeł, / Zwiędnie jak roślina, / Kto się od swych rodowych korzeni odcina” – czytamy na zaproszeniu słowa pani Alicji, zwanej Aliną. A kiedy słyszymy je wypowiedziane przez autorkę, rozlegają się kolejne brawa.

– Dawniej często chodziłam pod górę na Skotnik, tam, gdzie jest ta wielka lipa, a obok stoi krzyż. Podziwiałam stamtąd panoramę Borku, zachody słońca. Tam powstała większość moich wierszy – dowiadujemy się. Z dużą kulturą, jakby z namaszczeniem, czyta je autorka oraz panie: **Michalina Dorman** i **Bogumiła Drązek** (siostra Aliny).

„Ludzie dobrzy sądzą, zaczynając od dobrej strony. Jeśli na obrazie jest plama czarna albo w obrazie – dziura, tedy lada głupi postrzeże je; ale zalety obrazu widzi tylko znawca”. Pomni na tę maksymę wieszczca Adama ze „Zdań i uwag”, nie będziemy doszukiwać się „plam i dziur” w poezjowaniu **Alicji Palki**, lecz uzurpując sobie rolę znawcy, powiedzmy, że jej najlepsze wiersze to też jest matematyka, tyle że humanistyczna. I jako żywo przypominają one świetną poezję niedawno i to o wiele za wcześniej zmarłej **Stanisławy Kopiec** z Lubeni, chociaż o różnicach też można by sporo napisać. W sumie są to pełne wzruszeń liryczne perełki.

Róże

*W moim ogródku zakwitły róże
– moje małe szczęścia.
Ile takich szczęść potrzeba
na jedno duże?*

Uczestnicy spotkania

Co ciekawe, poetki z Borku Starego nie dosięgnął tak dzisiaj powszechny – według określenia Karola Irzykowskiego – „dostojny bzik tragiczmu”. Mało kto wie, że ten wybitny pisarz i krytyk z początku XX wieku urodził się w Błażkowej pod Jasłem.

Ale w niektórych strofach pojawiają się dramatyczne nuty. Oto dwa przejmujące przykłady:

Jesienne stokrotki

*wiosną świecą jak gwiazdki
na zielonym niebie
jesienią zapomniane
jak niegdyś sny
a przecież wciąż piękne
tragicznie piękne
jak zraniona miłość
jak beznadzieja nadziei
jak uśmiech przez łzy*

Starość

*siedzi starość przy stole
nad Księgą Życia
już nawet nie potrafi czytać
tylko przegląda ilustracje
na drodze swego życia
– krzyżowe stacje*

W hieratycznie zatytułowanym wierszu „Poszukiwanie miejsca”, ponad siedemdziesięcioletnia autorka pisze, że do brze czuje się wśród roślin i zwierząt, ale swój wiersz puentuje:

*i wszędzie byłoby mi dobrze,
przynajmniej tak się człowiek ludzi,
tylko nie mogę znaleźć
swojego miejsca wśród ludzi.*

– Na czym polega to niedopasowanie? – zapytaliśmy podczas spotkania.

– Teraz już jestem dopasowana – pada sprytna odpowiedź, wywołując śmiech i oklaski.

Pieśń „Jest miejsce” o borkowskim klasztorze oo. dominikanów, oczywiście – w wykonaniu „Borkowian”, oczywiście, z tekstem bohaterki spotkania i muzyką ks. Cebereka, to był wstęp do słuchania jej wierszy religijnych, zebranych pod wspólnym tytułem: „Szept modlitwy jak szelest liści”. Najczęściej są to perełki tworzone z bardzo osobistej perspektywy, utrzymane w duchu wybitnej a ascetycznej poezji ks. Jana Twardowskiego. Są one jednocześnie małym dowodem na nieprawdziwość tezy Czesława Miłosza, który w jednym z esejów w zbiorze pt. „Metafizyczna pauza” z 1995 roku ubolewał nad zanikiem wśród współczesnych chrześcijan wyobraźni religijnej. Autorka jest przy tym krytyczną obserwatorką rzeczywistości. W ostatniej zwrotce „Modlitwy w lesie” czytamy:

*ale najbardziej,
najbardziej dziękuję Ci, Panie Boże,
za to, że...
nie muszę wkładać nowego kapelusza,
żeby się pomodlić.*

Wreszcie przyszedł czas na harce – „Borkowianie” przedstawili Alinową żartobliwą przeróbkę – pastisz ballady Mickiewicza pt. „Powrót taty”. Trudno było nie patrzeć z uśmiechem na starsze panie z wpiętymi we włosy kokardami, na

starszego pana w krótkich portkach na szelkach, a wszyscy oni w oczekiwaniu na ojca zajadali się... jogurtem. Po tym „szkolnym teatryku” z walkiem do ciasta w finale było jeszcze kilka innych wesołych kawałków.

Poeta doctus (czyli wykształcony) i poeta naturis (czyli samorodny) to znany podział. W szczęśliwym przypadku Alicji Palki, w jakim doszło do utożsamienia podmiotu lirycznego z autorką, podział ten nie ma zastosowania, został przezwyciężony – z pożytkiem dla jej twórczości. Wybitny krytyk literacki Henryk Bereza tego rodzaju sztukę słowa nazywał życiopiśaniem. To fakt – są to wiersze z mocnymi personalnymi i egzystencjalnymi korzeniami, po prostu: korzenne.

Chociaż wśród obecnych było kilka nauczycielek i to polonistek, zaproponowana przez bohaterkę spotkania dyskusja szybko skończyła wraz z krótką wypowiedzią niżej podpisanego, łącznie ze wspomnianym pytaniem o niedopasowanie.

– Rozsmakujcie się, drodzy Państwo, w lirycznych perełkach Aliny. Życzę smacznego! – jakoś tak podsumował(-em).

Od lewej: A. Palka, B. Trzyna (radna z Borku St.), Z. Matys

I zamiast dyskusji nastąpiły podziękowania oraz gratulacje poparte bukietami, m.in. od dyrektora tyczyńskiego M-GOK-u, pani **Zofii Matys** i b. proboszcza miejscowej parafii ks. kanonika **Władysława Mazepy**.

Oczywiście, nie zabrakło „Sto lat”, „Niech jej gwiazdka pomyślności”, a także: „I jeszcze jeden, i jeszcze raz”. Chociaż nawet tego „jednego” w ogóle nie było. Dowodem jest taśma nagrana z kamery córki poetki. Teraz wypada nam czekać na tomik z wierszami Aliny, pardon, Alicji. „Alicji od Stokrotek” – jak ktoś ładnie nazwał ją po spotkaniu.

* * *

Przed 7-8 laty opublikowałem w „Nowinach” tekst o **Władysławie Samku** z Borku Starego – w początkach XX wieku zasłynął on kulturalnym rozruszaniem tej z niezwykłym krajobrazem wsi nad Ryjakiem, czyli Strugiem. Okazją była książka o tym uzdolnionym chłopie - inteligencie, opublikowana przez Urząd Gminy w Tyczynie, jeszcze za burmistrza **Kazimierza Szczepańskiego**. Zakończyłem tę opowieść westchnieniem: – Przydałby się dzisiaj w Borku taki nowy Samek, oj, przydał, a niech by był nawet i w spódnicy... Dzisiaj mogę dopisać: Jest tutaj sporo takich Samków i to nie tylko w spódnicy. Żeby tylko jeszcze bardziej – mówiąc słowami Wyspiańskiego – „chciało im się chcieć”.

(tekst w wersji oryginalnej)

ZAKIA CIEŚLICKA-MAJKA

Styczeń 2013 w Centrum Dziedzictwa

Akademia Kultury Ludowej

Projekt umożliwi odbiorcom poznanie własnych korzeni, umocni poczucie tożsamości, pozwoli uświadomić, iż wszelkie formy kultury ludowej to nasze dziedzictwo, stąd naszym zadaniem jest starać się ocalić je od zapomnienia a także umożliwi dotarcie do szerokiego grona oraz przyczyni się do poszerzenia oferty kulturalnej w mieście. Spotkania w ramach projektu będą również pretekstem do przekazania młodzieży wiedzy na temat życia ich przodków, obrzędowości, tradycji i zwyczajów ludowych oraz przyczynią się do podniesienia kompetencji kulturowych młodzieży.

14.01. Cykl roczny w życiu wsi: „W dzień święta Trzech Króli człowiek w kożuch się tuli” - spotkanie z etnografem godz. 11.00, 12:00, 13.00.

Warsztaty teatralne

Zapraszamy wszystkich chętnych, uczniów szkół podstawowych i gimnazjów do zapisywania się do Grupy teatralnej przy CDKiIT. Udział w zajęciach umożliwi ich uczestnikom pozyskiwanie elementarnych umiejętności teatralnych, doskonalenie warsztatu aktorskiego, rozwijanie wiedzy o teatrze i działaniu teatralnym, wykorzystanie różnego rodzaju środków i metod teatralnych w procesie budowania etiud i spektakli, zapoznanie z różnymi rodzajami teatru. Zajęcia prowadzone będą przez aktorów Teatru Maska, członków Stowarzyszenia Artystycznego Teatr Poddańczy. **Pierwsze spotkanie odbędzie się 10.01 o godz. 17.00.** Jeśli lubisz teatr i dobrą zabawę, te spotkania są właśnie dla Ciebie.

Wydarzenia

12.01, godz. 18:00 - koncert kolęd i pastorałek „Tradycyjne Podkarpackie Kolędowanie” w wykonaniu zespołu „Vox Angeli”.

Tradycyjne Podkarpackie Kolędowanie to nie tylko zwykły koncert kolęd. To spotkanie i wspólne doświadczanie radości z Narodzenia Pana poprzez śpiew tradycyjnych kolęd. Powracamy do tradycji, do czasów kiedy ludzie śpiewali w domu, w kościele i podczas wędrówek z gwiazdą, Herodem czy Turoniem. Kolędy były wszechobecne a ich śpiewanie po prostu było czymś oczywistym. Ludzie czerpali ze wspólnego kolędowania wiele radości, a czas ku temu był wyjątkowy.

Zapowiedzi imprez w M-GOK STYCZEŃ 2013

6 stycznia, godz. 17.00 - Koncert Noworoczny z udziałem Orkiestry Dętej WSK Rzeszów, M-GOK Tyczyn i Zespołu Śpiewaczego „Tyczyniaczy” - sala M-GOK.

13 stycznia, godz. 9.00 - 21. finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy; koncerty, pokazy, licytacje – sala M-GOK.

27 stycznia, godz. 17.00 - VIII Przegląd Kolędowy Chórów - sala M-GOK.

Listopad i grudzień w Bibliotece

Światowy Dzień Pluszowego Misia. W dniach 27-29 listopada br. w MiGBP w Tyczynie obchodziliśmy Światowy Dzień Pluszowego Misia. W tym czasie odwiedziło nas ponad dwieście dzieci: dwie grupy zerówki ze SP w Tyczynie, przedszkolaki z *Chatki Puchatka* oraz starszaki (*Skrzaty i Wędrowniczki*) z Przedszkola Sióstr św. Dominika w Tyczynie. Dwie młodsze grupy (*Gwiazdeczki i Muchomorki*) bibliotekarze odwiedzili w przedszkolu.

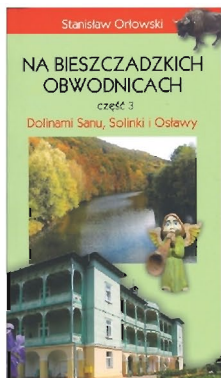
Na początku każdego ze spotkań pani **Aleksandra Trojanowska** z Oddziału dla dzieci opowiadała o historii dziecięcego święta. Podczas zajęć z miłośnikami małego pluszowego niedźwiadka nie mogło zabraknąć głośnego czytania. Na tą okazję specjalnie przygotowaliśmy opowiadanie Marii Kownackiej pt. *Stary, zielony miś*. Zerówkowiczom bajkę tę przeczytał burmistrz **Jan Hermaniuk**.

W bibliotece nasi mali przyjaciele obejrżeli też prezentację multimedialną (opracowaną przez panią **Monikę Dziadurę**) poświęconą znanym z bajek pluszakom. Na koniec zajęć nie mogło oczywiście zabraknąć misiowego poczęstunku, a było nim Puchatkowe „male co nieco”.

Prezenterem mikołajkowym dla naszych czytelników - miłośników piesze go wędrowania - było spotkanie z przewodnikiem górskim **Stanisławem Orłowskim**. Do biblioteki przybył on 5 grudnia 2012 r. niczym święty Mikołaj - w czerwonej bluzie i kapeluszu. Pan Stanisław zabrał nas na wycieczkę po

Bieszczadach doliną Sanu do Jeziora Myczkowieckiego i Solińskiego, doliną rzeki Solinki do wsi Żubracze oraz Doli-

ną rzeki Oslawy do jej ujścia do Sanu koło Zagórze. W swoich bardzo interesujących opowieściach zwracał uwagę na historię miejsc oraz ciekawostki turystyczne, przyrodnicze i geograficzne. Przewod-

nik swoją wypowiedź uzupełniał fotografiami, które mogliśmy podziwiać podczas prezentacji multimedialnej. Opowieści podróżnika były tak barwne i ciekawe, że niemal czuliśmy zapach górskiego powietrza, klimat starych cerkwi i zabytkowych kościołów. Zgodnie stwierdziliśmy, że powiedzenie „cudze chwalicie, swego nie znacie” jest jak najbardziej aktualne.

Biblioteka otrzymała w darze od Stanisława Orłowskiego jego najnowszą publikację – trzecią część książki „**Na bieszczadzkich obwodnicach**”, poświęconą dolinom Sanu, Solinki i Oslawy. Serdecznie zachęcamy do jej wypożyczenia i wędrowania po naszych urokliwych Bieszczadach.

Stanisław Orłowski - z zawodu nauczyciel historii, od 1974 roku czynny przewodnik górski beskidzki i terenowy, przodownik turystyki górskiej i pieszej PTTK, pilot wycieczek oraz przewodnik Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Zaangażowany w promocję Bieszczad. Znany w środowisku turystycznym jako gawędziarz, szkoli młodych przewodników. Opublikował kilka przewodników turystycznych po Bieszczadach (m.in. po miejscach noclegowych oraz dla turystów zmotoryzowanych). Obecnie pełni funkcje Prezesa Stowarzyszenia Przewodników Turystycznych „Karpaty” w Sanoku.

Poznajemy pracę górnika. W ramach współpracy naszej biblioteki z przedszkolami odbyły się zajęcia dla dzieci poświęcone pracy górnika. Pod koniec listopada odwiedziły nas przedszkolaki z *Chatki Puchatka*, a początkiem grudnia bibliotekarze byli gośćmi *Skrzatów i Wędrowniczek* z *Przedszkola Sióstr św. Dominika*. Dzieci dowiedziały się, jak trudno górnikowi pra-

cować pod ziemią, zobaczyły też jego galowy strój. Największe zainteresowanie przedszkolaków wzbudziła czapka górnicza, którą każdy chciał przymierzyć. Nie zabrakło również głośnego czytania. Z wierszy i opowiadania dzieci dowiedziały się, kto jest patronem górników oraz jaka powstaje węgiel.

Dzieci z Chatki Puchatka na Oddziale dla dzieci naszej Biblioteki

Bibliotekarze z wizytą w przedszkolu sióstr dominikanek

*Najserdeczniejsze życzenia z okazji
Świąt Narodzenia Pańskiego,
wielu radosnych chwil w gronie rodzinnym
oraz spełnienia marzeń w Nowym Roku
wszystkim Czytelnikom
i Sympatykom naszych bibliotek*

składają

**Dyrektor i Pracownicy
MiGBP w Tyczynie oraz Filii**

„Cud narodzin”

*Ciągle się rodzimy,
ciągle uczymy i dorastamy.
Wciąż tęsknimy i czekamy
wciąż dążymy, zaczynamy... *

*Ciągle się odradzamy,
w myślach i nowym odkrywaniu.
Ciągle dojrzewamy.
W decyzjach i uczuć czytaniu.*

Andrzej Kalita

Konkurs Św. Katarzyna Patronką Tyczyna rozstrzygnięty

26 listopada na apelu szkolnym został rozstrzygnięty konkurs pt „Święta Katarzyna patronką Tyczyna”, zorganizowany przez Samorząd Młodszej i Starszej Grupy Wiekowej z SP w Tyczynie. Honorowy patronat nad konkursem objęło Towarzystwo Miłośników Ziemi Tyczyńskiej, które ufundowało część nagród. Pozostałe nagrody zostały zakupione przez dyrektora SP p. **Bogumiłę Bombę**.

W kategorii „praca plastyczna” w klasach I-III miejsce pierwsze otrzymały **Gabriela Korytko** (świećlica szkolna) i **Gabriela Szela** (kl. IIIa). W kategorii „praca przestrzenna” zostały przyznane dwa pierwsze miejsca. Zwycięzczyni to **Berenika Bialic** (IIIb) i **Iga Czeranowska** (IIb). Prace zostały nagrodzone także w klasach „zerowych”. Pierwsze miejsce

zdobyła **Olga Ligęza** („Ekołudki”).

W klasach IV – VI w kategorii „praca plastyczna” pierwsze miejsce otrzymały **Monika Strączek** (VIa) i **Wiktorria Kościółek** (VIa). W kategorii „praca przestrzenna” przyznano cztery pierwsze miejsca, zajęli je: **Maciej Baran** (VIa), **Szymon Szlęk** (Vb), **Daria Grzesik** (Vb) i **Arkadiusz Gutkowski** (Va).

Szczegółowe informacje o pozostałych zwycięzcach konkursu znajdują się na stronie internetowej naszej szkoły: <http://www.sp-tyczyn.szkoły.itl.pl/>

Zwycięzcom nagrody wręczyła pani Zofia Domino

Nagrodzeni w konkursie

MARZENA WIANECKA-KUSY

„Kolęda na niebie, kolęda na ziemi...”

Przedzokolakom z tyczyńskiego Niepublicznego Przedszkola „Wesołe Misie u Speakera” już udziela się nastrój świąteczny. Większość z nich po raz pierwszy przeżyje je świadomie (z poprzednich niewiele pamiętają), a wspomnienia o świętach i grudniowych przygotowaniach zostaną w ich umysłach na dłużej.

Dzieci odwiedził święty Mikołaj, którego powitały godnie wesołymi piosenkami i wierszami. W adwencie przedszkolaki zbierały serduszka z dobrymi uczynkami dla mającego się na-

rodzić Jezuska. Dzieci ubrały też choinkę, a dekorując ją, nuciły ćwiczone od jakiegoś czasu kolędy. Nie zapomniały też o wysłaniu świątecznych życzeń do za-

przyjaźnionych przedszkolaków z Tyczyna, Rzeszowa, Krakowa i Warszawy. „Mali ludzie – wielkie sprawy” – powiedziałby Janusz Korczak, który widział ważną edukacyjną rolę w angażowaniu dzieci w codzienne sprawy.

Tuż przed świętami były też „porządki” i świąteczne wypieki – wszystko w wykonaniu przedszkolaków, bo mały człowiek uczy się najlepiej nie tylko podpatrując, ale też działając samemu.

Już niedługo oczekiwana Wigilia: Jezusek na sianku w pustym dotąd żłóbku, przedszkolna „wieczera”, koncert kolęd w wykonaniu przedszkolaków wspólnie z muzykującymi gośćmi i podarunki pod choinką.

Wszystkie te grudniowe wydarzenia są dodatkowo przeplatane językiem angielskim – rymowanekami, piosenkami, bajkami. Tak wiele w życiu tak niewielkiego człowieka – a ile przy tym szczęścia, radosnego nastroju i uśmiechu!

Na lamach „Głosu Tyczyna” dzieci z przedszkola „Wesołe Misie u Speakera” oraz Kadra, uczestnicy kursów językowych „Speaker” i Nauczyciele, pragną złożyć życzenia rodzinnym Święt Bożego Narodzenia, pełnych dobra i ciepła oraz odpoczynku w gronie najbliższych.

Życzenia składamy naszym Rodzinom i Wszystkim Mieszkańcom Gminy Tyczyn.

Zwyczaje i obrzędy - kluczem do ojczyzny

Bóg się rodzi ...

Święta Bożego Narodzenia są obok Świąt Zmartwychwstania Pana Jezusa najważniejszymi świętami roku liturgicznego. Wybór daty Świąt Bożego Narodzenia nie jest przypadkowy. To chrześcijańskie święto miało być przeciwwagą dla obchodzonej w tym dniu w Rzymie *Dies Natalis Solis Invicti* – dzień narodzin niezwycięzonego słońca. W miejsce pogańskiego święta narodzin słońca chrześcijanie postanowili obchodzić święto narodzin Prawdy.

Święta Bożego Narodzenia poprzedzone były wigilią. Słowo „wigilia” pochodzi z j. łacińskiego i oznacza *czuwanie*. Tradycja czuwania przed dniami świąt wywodzi się ze Starego Testamentu. W izraelskich domach w wigilie szabat i innych świąt szykowano jedzenie i czyniono wszelkie przygotowania tak, aby święto mogło być wolne od pracy.

I nasze wigilie służą temu celowi, a ponadto jest to czas, w którym do nadchodzącego święta trzeba przygotować się wewnętrznie, za pomocą postu i modlitwy.

Wigilia Bożego Narodzenia to dzień, z którym związanych jest wiele przepowiedni. W dniu tym starano się wcześniej wstawać, ponieważ „ten kto rano wstaje, przez cały rok nie żałuje”. Do dzisiaj pamiętamy słowa rodziców, którzy mówili, by w tym dniu nie płakać, bo będzie się często płakać przez cały rok. Zwracano w tym dniu także uwagę na pozor mało znaczące wydarzenia, jak szczekanie psa, kształt dymu unoszącego się z komina, krakanie wron itp. Najczęściej sprawdzały się przepowiednie dotyczące pogody: *Narodzenie po wodzie, Zmartwychwstanie po lodzie, Jeżeli w polu czarno, gdy się Chrystus rodzi, to będzie biało na lanie, kiedy Chrystus zmartwychwstanie, Jeśli dzień wigilijny pogodny, roczek będzie urodny, W jakim blasku Bóg się rodzi, w takim cały styczeń chodzi*. Pod wieczór kończono wszelkie gospodarskie prace, by wraz z ukazaniem się na niebie pierwszej gwiazdy zasiąść do wigilijnej wieczerzy. Wcześniej gospodarz przynosił siano, które kładziono pod obrus przykrywający wigilijny stół, w niektórych stronach Polski także sноп słomy. Zwyczaje te są nadal żywe do dzisiaj. Siano i słoma miały przypominać o ubóstwie świętej rodziny, o betlejemskim żłobku. Z wieczerzą wigilijną związany jest zwyczaj zastawiania pustego talerza. Trudne a nieraz tragiczne chwile naszego narodu sprawiały, że ciągle brakowało kogoś bliskiego, kto czasem mógł nie spodziewanie wrócić. Dzisiaj te puste miejsca często związane są z wyjazdami Polaków do innych krajów, w poszukiwaniu pracy i lepszego życia.

Najważniejszym momentem wigilijnej wieczerzy jest dzielenie się chlebem – opłatkiem. Ks. Wysocki powiada, że *dzielenie się nawzajem opłatkiem oznacza wzajemne poświęcenie się jednych dla drugich i uczy, że ostatni nawet kawałek chleba należy podzielić z bliźnim, zbliza oddalonych, łączy umarłych z żywymi i jedna skłóconych*. Z opłatkiem wiąże się istniejący zresztą do dzisiaj zwyczaj łamania go na kawałeczki i podkładania pod miski i garnki z potrawami. Jeżeli opłatek przykleił się do spodu naczynia, to znaczyło to, że będzie urodzaj na warzywo, które było przyrządzone w tym garnku.

Rodzaj i ilość potraw podawanych po podzieleniu się opłatkiem zależały od lokalnych tradycji. W Wielkopolsce pierwszą potrawą wigilijnego wieczoru była polewka rybna, w Małopolsce zaś barszcz lub zupa grybowa.

W wigilijny wieczór nie zapomniano o zwierzętach domowych, odwiecznych przyjaciół człowieka. Do dzisiaj istnieje zwyczaj, że kozom i koniom daje się specjalne farbowane na czerwono i zielono opłatki. A jeżeli nie chcą tego jeść, to zawiąza się opłatki w chleb.

Trudno wyobrazić sobie Wigilię i Święta Bożego Narodzenia bez choinki. Współczesna nam choinka, jak uczy Kościół, jest odwzorowaniem drzewa rajskiego, biblijnego drzewa wiadomości dobra i zła, pod którym rozpoczęła się historia ludzkości. Choinkę wnosi się do domu w dniu, w którym wspominamy pierwszą parę ludzką – Adama i Ewę. Na choince nie może zabraknąć jabłek, bo podobno te owoce były na owym biblijnym drzewie. Do tej tradycji

nawiązują także małe drzewka jabłoni, pięknie kwitnące wiosną, zwane rajsłkami. Choinka przyozdabiana była także w kolorowe łańcuchy jako pamiątka po wężu kusicielu. W czasie zaborów łańcuchy na choince były także symbolem zniewolenia Polaków przez sąsiadów. Gwiazda na szczycie drzewka ma symbolizować gwiazdę betlejemską, która prowadziła Trzech Króli do małego Jezusa. Gorejące na gałązkach świeczki (zastąpione dzisiaj przez światełka elektryczne) mają przypominać o nigdy niegasnącej Bożej miłości do ludzi. Tak ustrojona choinka stała w domu do Trzech Króli.

Po wieczerzy wigilijnej jeszcze było trochę czasu do pasterki, więc zgromadzeni śpiewali kolędy. Po pasterce, jak pięknie napisał bezimienny pisarz: *gasły światła w oknach, jakby domy zamykały oczy i zapadały w sen, okryte śniegową pościelą, spokojny sen, bo Zbawiciel przyszedł na Ziemię i ma wszystkich w swej boskiej opiece*.

W okresie Bożego Narodzenia Kościół przeżywa „święto św. Szczepana i święto św. Jana Ewangelisty. Pierwszy z nich został ukamienowany. W Piśmie świętym czytamy: *Wywlekli go poza miasto i obrzucili kamieniami, a świadkowie złożyli swoje szaty u stóp młodego człowieka imieniem Szawel* (Dzieje Apostolskie 7, 58). W państwie Karolingów i w innych krajach zachodnich i północnych św. Szczepan jest patronem koni. Stąd do dziś jeszcze święci się w tym dniu owies. Kościół zaś zwyczaj ten interpretuje jako pamiątkę męczeństwa św. Szczepana ludowym powiedzeniem: *W dzień św. Szczepana rzucają owsem na kapłana*. Na wschodzie Polski w tym dniu robiono powrosła ze słomy i obwiązywano nimi drzewka w sadzie, mówiąc: „Dam Ci złoty pas, daj mi jabłek raz”.

Ze świętem św. Jana Ewangelisty łączy się zwyczaj poświęcenia wina i częstowania nim wiernych. Tradycja podaje, że św. Jan pobłogosławił kubek, w którym było zatrute wino i w ten sposób uwolnił wino od trucizny. Trucizna jest symbolem nienawiści, dlatego wino św. Jana zachęca nas do wzajemnej miłości, o której tak pięknie pisał ten apostoł. Stąd w niektórych parafiach kapłan częstując winem wiernych, wypowiada słowa: *Pij miłość świętego Jana*.

Święta Bożego Narodzenia i cały okres tych świąt przypominają nam o wielkiej miłości Boga, który przyszedł do nas w Osobie Jezusa Chrystusa, a która to miłość powinna być odwzajemniona przez naszą miłość do drugiego człowieka.

Obchody Roku Seniora w naszym Regionie

Pod hasłem „Z nami nuda się nie uda” emeryci zrzeszeni w Stowarzyszeniu KRIS (Kreatywność, Rozwój, Innowacyjne Społeczeństwo) we współpracy z Okręgową Sekcją Emerytów i Rencistów Związku Nauczycielstwa Polskiego uczcili Rok Seniora.

Mając na uwadze coraz trudniejsze warunki życia ludzi starszych, pogarszającą się ich sytuację materialną i zdrowotną, poszukiwaliśmy możliwości pozyskania środków finansowych na działalność związaną z rozwijaniem zainteresowań osób starszych oraz z edukacją na rzecz wdrażania zdrowego trybu życia i aktywnego wypoczynku.

Złożony przez nas projekt „Z nami nuda się nie uda” do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie otrzymał pozytywną ocenę. Na realizację zadania otrzymaliśmy dotację w kwocie 17 280 zł. Zadanie objęło grupę 110 seniorów z Podkarpacia w przedziale wiekowym 58-80 lat. Realizacja projektu (łącność, obsługa informatyczna, reklama, praca instruktorów, przewodników, obsługa finansowo-księgową, koordynacja) oparta była na wolontariacie. W programie uczestniczyła także 40-osobowa grupa nauczycieli-emerytów, którzy wyróżniali się szczególną aktywnością społeczną w swoich środowiskach.

Projekt był realizowany w trzech etapach, w okresie od sierpnia do listopada 2012 roku. Pierwszy z nich to dwudniowe warsztaty ogrodniczo-przyrodnicze w Bolestraszczykach i Przemysłu. Piękne ogrody bolestraszczyckiego Arboretum wielu z nas zainspirowały do upiększania naszych przydomowych ogrodów. W Przemysłu pod przewodnictwem kol. **Zofii Domino** podziwialiśmy piękno architektury, przyrodę i położenie tego prastarego grodu. Zwiedziliśmy tu Katedrę, Kościół Greckokatolicki, Muzeum Diecezjalne, muzeum Ziemi Przemyskiej, podziwialiśmy drzewostan Parku Zamkowego, a z Kopca Tatarskiego oglądaliśmy panoramę miasta.

Drugi etap zadania to trzydniowe warsztaty motywacyjno-instruktażowe w Baligrodzie. W warsztatach tych wzięło udział 40 uczestników w dwóch grupach. Pod okiem artystów wykonywaliśmy batik, układaliśmy kompozycje kwiatowe, wykonywaliśmy anioły z wełny, rzeźbiliśmy w drewnie. Wolontariuszki **Krystyna Huchla** i **Urszula Biały** prowadziły warsztaty z ziołolecznictwa. Byli wśród nas także seniorzy - lekarze, którzy udzielali porad na temat zdrowego trybu życia.

W czasie pobytu w Bieszczadach zwiedziliśmy Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku oraz Muzeum Przyrodnicze w Ustrzykach Dolnych, które po-

witało nas nowoczesnym wystrojem wnętrza oraz ogromnym bogactwem eksponatów. Opowieściami o życiu w Bieszczadach zauroczył nas w swej pracowni artysta **Zdzisław Pękalski**.

Ostatni dzień pobytu w Bieszczadach spędziliśmy na modlitwie, nawiedzając klasztor sióstr nazaretanek w Komańczy, gdzie był internowany Prymas Tysiąclecia - Kardynał **Stefan Wyszyński**. W Miejscu Piastowym odwiedziliśmy klasztor sióstr michalitek, w którym zwiedziliśmy bogate zbiory muzeum misjonarek pracujących w Afryce. W Bazylice Ojców Michalitów zwiedziliśmy muzeum bł. ks. Markiewicza. Naszą podróż zakończyliśmy mszą św., w której uczestniczyliśmy w XIV-wiecznym drewnianym kościele w Haczowie - zabytku klasy zerowej, jednym z największych i najstarszych w Europie.

Trzeci etap zadania obejmował warsztaty plastyczne „Decoracje świąteczne”, które odbyły się CDKiIT. Uczestniczki warsztatów wykonywały ozdoby świąteczne: aniołki, choinki, gwiazdki, bombki. Panowie natomiast rzeźbili w gipsie. Atmosfera w czasie warsztatów była prawdziwie świąteczna. W miłym gronie, przy słodkim poczęstunku, snuliśmy plany następnych spotkań w ramach podobnych programów, licząc na kolejną dotację i pomoc ZNP.

Wspaniałym prezentem ROPS-u było ufundowanie biletów dla piętnastoosobowej grupy melomanów na transmisję opery Verdiego „Otello” z Metropolitan Opera w Nowym Jorku. Również siedmioosobowa grupa wolontariuszy, pomagająca nam w realizacji programu, uczestniczyła w spektaklu pt. „I Love You” w Filharmonii Podkarpackiej.

Na zakończenie realizacji projektu zorganizowaliśmy (ze środków własnych) wycieczkę do Turcji, gdzie oddaliśmy hołd pomordowanym w 1944 roku przez NKWD członkom AK.

Uroczystość zakończenia realizacji programu „Z nami nuda się nie uda” odbyła się 13.12.2012 r. w CDKiIT. Wzięli w niej udział przedstawiciele władz Gminy Tycczyn i Okręgu Podkarpackiego ZNP.

Realizatorami zadania byli: **Anna Pakula-Sacharczuk** (prezes KRIS), **Maria Jacek** (koordynator projektu), **Renata Polaniecka** (obsługa finansowo-księgową). Podczas realizacji zadania mogliśmy liczyć także na partnerską pomoc Okręgu Podkarpackiego Związku Nauczycielstwa Polskiego.

W imieniu uczestników projektu serdecznie dziękuję wolontariuszom za ogrom włożonej pracy.

Moje podziękowania kieruję do: **M. Jacek, R. Polanieckiej, Z. Domino, U. Biały, K. Huchla, W. Bień, T. Leniart, I. Cios, Z. Włodarczyk** i **A. Jacek**.

Przed klasztorem w Komańczy

Uczestniczki warsztatów w Baligrodzie

O Stowarzyszeniu ZMW „Wici” w Tyczynie słów kilka

O naszym stowarzyszeniu zapewne Państwo słyszeli. Działamy w Tyczynie od 2004 roku (czyli już ponad 8 lat!), stale rozwijając się oraz realizując zapotrzebowania młodych mieszkańców Tyczyna.

Na łamach „Głosu Tyczyna” chcielibyśmy się pochwalić tym, co do tej pory zrobiliśmy, a trochę tego było, co możecie Państwo zauważyć, czytając nasze kalendarium.

Zaczynaliśmy od małych skromnych akcji, jak remont boiska, czy konkurs historyczny. Włączaliśmy się do organizo-

wania „Święta Chleba” oraz imprez M-GOK-u. Z czasem jednak chcieliśmy realizować swoje pomysły. Tak zrodziła się idea organizowania turniejów break dance pod nazwą *Prolog*. Później powstały *Epizody*, które realizujemy wspólnie z grupą Wataha Breakers. Podobnie było z piknikami rodzinnymi, a następnie

z założeniem sztabu Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Wszystkie te pomysły nadal staramy się realizować. Nie wspominałyśmy w naszym kalendarium o koloniach letnich, które pomagamy organizować Zarządowi Krajowemu ZMW (rekrutacja dzieci i młodzieży z naszej gminy) i na które od 4 lat jeżdżą również ludzie młodzi z naszego terenu. Oprócz działalności w gminie Tyczyn nasze Koło ZMW bierze udział w projektach międzynarodowych, które od lat koordynuje kol. **Tomasz Chlebek**. Dzięki zagranicznej współpracy byliśmy m.in. w Rumunii, we Włoszech i Hiszpanii. Ponadto w Polsce gościliśmy wolontariuszy z jedenastu państw.

Obecnie otwieramy nasze biuro dla młodzieży tyczyńskiej. Będziemy je prowadzić sami jako wolontariusze. Nadal chcemy działać, rozwijać się i liczymy, że młodzież tyczyńska w dalszym ciągu będzie dobrze odbierała nasze inicjatywy oraz pomysły. My z naszej strony gwarantujemy zaangażowanie, świeże pomysły, wolę współpracy oraz chęć promocji Tyczyna. Zapraszamy do odwiedzania nas. Biuro mieści się przy ul. Św. Krzyża 14. Zapraszamy każdego dnia od 17.00 do 21.00. Więcej informacji na naszej stronie internetowej: www.zmw.tyczyn.net.

Zarząd Gminny ZMW „Wici” w Tyczynie:

Paulina Kmiotek – Prezes ZG, **Magdalena Burz** – Wiceprezes ZG, **Piotr Oczóś** – Skarbnik ZG, **Grzegorz Sowa** – Sekretarz ZG, **Marcin Skrzat** – Członek ZG.

Kontakt: zmw.tyczyn@gmail.com

Każde Boże Narodzenie wyzwala w nas wspomnienia tej pięknej cichej nocy, kiedy na ziemię przyszedł Syn Boży. Niech więc Boże Dzieciątko ciągle na nowo rodzi się w naszych sercach. Niech Nowy 2013 Rok przyniesie w darze pasmo sukcesów, wiele satysfakcji oraz życzliwości i serdeczności ze strony bliźnich.

Mieszkańcom Gminy

z życzeniami wszelkiej pomyślności

Radni Rady Miejskiej w Tyczynie

KALENDARIUM DZIAŁALNOŚCI ZMW „WICI” W TYCZYNI

- Lipiec 2004** - remont boisk w parku
- Sierpień 2004** - wystawa psów w ramach „Święta Chleba”
- Sierpień/wrzesień 2004** - zakończenie wakacji
- Październik 2004** - konkurs historyczny
- Styczeń 2005** - XIV Finał WOŚP
- Maj 2005** - Turniej Tańca Break Dance „Prolog”
- Lipiec 2005** - Piknik Rodzinny
- Sierpień/wrzesień 2005** - zakończenie wakacji
- Listopad 2005** - koncert rockowy
- Styczeń 2006** - XV Finał WOŚP
- Maj 2006** - Turniej Break Dance EPIZOD
- Lipiec 2006** - Piknik Rodzinny
- Wrzesień 2006** - zakończenie wakacji
- Maj 2007** - Turniej Tańca Break Dance EPIZOD II
- Lipiec 2007** - piknik w Ogródku Jordanowskim
- Wrzesień 2007** - zakończenie wakacji
- Styczeń 2008** - XVI Finał WOŚP
- Maj 2008** - Turniej Tańca Break Dance EPIZOD III
- Sierpień 2008** - Piknik Rodzinny
- Listopad 2008** - wymiana międzynarodowa w Rumunii *The Guide*
- Styczeń 2009** - XVII Finał WOŚP
- Maj 2009** - konferencja międzynarodowa *Season of Legality*, Włochy
- Lipiec 2009** - wymiana międzynarodowa *Przez żółdek do wiedzy*
- Wrzesień 2009** - Turniej Tańca Break Dance EPIZOD IV
- Styczeń 2010** - uczestnictwo w I Światowym Spotkaniu Młodzieży, Włochy
- Styczeń 2010** - XVIII Finał WOŚP
- Kwiecień 2010** - wymiana międzynarodowa *Lights and shadow: tell of tolerance*, Hiszpania
- Październik 2010** - wizyta w sejmie
- Listopad 2010** - Lista młodzieży tyczyńskiej w wyborach samorządowych – kol. Tomek Chlebek Radnym Gminy Tyczyn
- Styczeń 2011** - XIX Finał WOŚP
- Marzec 2011** - MAMY SWOJE BIURO!
- Kwiecień 2011** - interesująca sesja fotograficzna
- Maj 2011** - impreza integracyjna ZMW na Wyrębach
- Sierpień 2011** - Piknik Rodzinny
- Październik 2011** - Turniej Break Dance EPIZOD V
- Październik 2011** - szkolenie odnośnie projektów wolontariatu europejskiego i workcampów
- Styczeń 2012** - XX Finał WOŚP
- Styczeń 2012** - projekt WORKCAMP *Pierwszy Krok* w Tyczynie
- Maj 2012** - konkurs fotograficzny: *Spójrz, (foto moja Gmina!*
- Lipiec 2012** - wymiana międzynarodowa *Meet Us: Folk&Street Dance*
- Maj - Listopad 2012** - remont Biura ZMW
- Listopad 2012** - Workcamp nr 2 w Tyczynie *Second Step - View for You*
- Listopad 2012** - otwarcie „nowego” Biura ZMW

Kolęda w tradycji polskiej

Radosne ubieranie choinki, pasterka, chodzenie z kolędą, zabawa i śpiew - to tradycja, która od zawsze towarzyszy radosnemu świętowaniu, piękny zwyczaj, którego nie sposób pominąć. Kolędy w kulturze polskiej zajmują niezwykle ważne miejsce, śpiewa się je niemal wszędzie. Jaki był ich początek, o tym pokrótce poniżej.

W pierwotnym swoim znaczeniu kolędy określały radosne pieśni noworoczne. Zwyczaj kolędowania wziął swój początek jeszcze w czasach pogańskich Rzymian. To właśnie oni pierwszego dnia miesiąca nowego roku podczas wizyt składali sobie życzenia, obdarowywali się podarkami oraz śpiewali radosne pieśni, nazywane „calendae”. Wskazać w tym miejscu należy, że pierwotnie były to utwory powitalne, pochwalne oraz przekazujące życzenia wszelkiej pomyślności.

Kolęda w znaczeniu pieśni religijnej ukształtowała się nieco później. Twórcy pierwszych utworów układali swoje teksty w oparciu o Ewangelię według św. Mateusza i św. Łukasza, tylko w języku łacińskim. Właśnie w takiej postaci kolęda funkcjonowała jako pieśń kościelna.

Najstarsza polska kolęda pochodzi z 1424 roku i nosi tytuł *Zdrów bądź królu Anielski*. Około XVI wieku powstał utwór *Anioł pasterzom mówił*. Inne niemniej popularne pochodzą z XVII wieku, są to m.in. *Lulajże, Jezuniu, Przybieżeli do Betlejem, Mędrcy świata, Jezus malusieńki, W złobie leży*. W późniejszych latach powstały kolędy: *W dzień Bożego narodzenia, Z narodzenia Pana, Gdy śliczna Panna, Tryumfy Króla Niebieskiego oraz Bóg się rodzi*.

Obecnie kolędy wykonuje się w okresie Bożego Narodzenia, to jest od 24 grudnia aż do 2 lutego roku następnego. Tradycyjnie są śpiewane w kościołach podczas nabożeństw. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że wielowiekowym zwyczajem tego okresu jest piękna tradycja śpiewania kolęd przez całe rodziny zgromadzone wokół wigilijnego stołu. Podobnie jak i pastorałek, które stanowią odmianę kolęd, gdyż w swojej treści nawiązują do wątków zaczerpniętych z życia codziennego.

Można by jeszcze długo wymieniać piękne, znane i często wykonywane pieśni świąteczne. Na stałe wpisały się one w tradycję religijną i narodową, prawdopodobnie żaden inny kraj nie posiada tak bogatej skarbnicy kolęd. Pamiętajmy zatem o nich, zadbajmy o to, aby w czasie świąt Bożego Narodzenia w każdym domu można było usłyszeć piękno ich brzmienia. Pielęgnujmy tradycję wspólnego śpiewania.

Przed nami Święta Bożego Narodzenia. Z tej okazji wszystkim Czytelnikom „Głosu Tyczyzna” oraz naszym Współpracownikom składamy serdeczne życzenia, aby w tym szczególnym czasie nie zabrakło Państwu miłości, rodzinnego ciepła, aby atmosfera tych szczególnych Świąt przepelniła wszystkich pozytywną energią i nadzieją na Nowy 2013 Rok.

Redakcja GT

Gminny Konkurs Plastyczny „Moja mała ojczyzna”

W ostatnim dniu listopada 2012 r. w Szkole Podstawowej im. Św. Królowej Jadwigi w Hermanowej odbył się Gminny Konkurs Plastyczny *Moja mała Ojczyzna - Polska w legendach* dla klas 0-III. Konkurs został zorganizowany w ramach Gminnego Forum Samokształceniowego Nauczycieli z projektu „Bądźmy razem” dofinansowanego przez Gminną Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Uczestnicy konkursu obejrzeni pokaz tańców dworskich i przedstawienie pt. „O stópce Królowej Jadwigi” w wykonaniu uczniów klasy trzeciej (op. **Marta Rzucek**), potem wysłuchali także sluchowiska o życiu św. Królowej Jadwigi. Było ono inspiracją do wykonania prac plastycznych. Prace wykonane przez dzieci zachwyciły wszystkich. Świetnie ukazały dobroć św. Królowej Jadwigi i cechy średniowiecznego Krakowa.

Wszyscy uczestnicy konkursu otrzymali nagrody książkowe, a były nimi zbiory legend i opowieści o mieście królewskim Krakowie.

Mali artyści podczas wykonywania prac plastycznych

Uczestnicy konkursu z pamiątkowymi nagrodami książkowymi

ANNA PONDO

Koktajle owocowe

Zima, to okres trudny nie tylko dla zwierząt, które narażone są na niskie temperatury i bardzo ograniczony dostęp do pożywienia. Dlatego niektóre z nich zapadają w sen zimowy, by obudzić się dopiero na wiosnę. Podobnie dzieje się z naszymi organizmami, choć ludzie nie zapadają w sen zimowy, to jednak nasze organizmy znacznie zwalniają podczas zimy. Zmniejszenie ilości godzin światła dziennego, zimno i większe ryzyko przeziębienia skutkuje poczuciem ogólnego osłabienia i braku sił. Większość z nas odczuwa podczas zimy senność, osłabienie i obniżenie nastroju. W tym okresie dużo częściej zapadamy również na infekcje. Warto wypróbować naturalne sposoby na zwiększenie energii do działania, co pozwoli nam lepiej funkcjonować i utrzymać dobrą kondycję aż do wiosny.

Przede wszystkim należy pamiętać o aktywności fizycznej np. w formie spaceru lub innych zajęć ruchowych. Warto także zwrócić uwagę na to, co jemy. W naszej diecie nie może zabraknąć warzyw i owoców, które są skarbnicą witamin i mikroelementów. Doskonałym sposobem na dostarczenie ich naszemu organizmowi jest na przykład spożywanie koktajlów owocowych. Mogą być one przygotowywane na bazie samych owoców lub z dodatkiem jogurtu naturalnego, kefiru czy maślanki. Koktajl może być świetną propozycją na drugie śniadanie, podwieczorek lub kolację. Sami możemy komponować jego smak według naszych upodobań lub odważyć się i trochę poeksperymentować w kuchni. Do koktajlu owocowego oprócz świeżych lub mrożonych owoców proponuję dodawać miód zamiast cukru, orzechy, rodzynki, daktyle oraz żurawinę, która należy do czołówki roślin o właściwościach prozdrowotnych.

Żurawina wykazuje dobroczynne oddziaływanie dla naszego zdrowia. Ma działanie terapeutyczne (w przypadku dolegliwości układu moczowego) i profilaktyczne. Od dawna jest stosowana w medycynie naturalnej do leczenia chorób nerek i pęcherza moczowego. Wiadomo, że jagody żurawiny zawierają sporo cytrynianów, które mogą ograniczać powstawanie złożeń szczawianowo-wapniowych. Dlatego regularne picie soku żurawinowego pozwala zapobiegać powstawaniu kamieni nerkowych, ale także je rozpuszczać.

Co więcej, żurawina ma działanie antybakteryjne i może zwalczać niektóre infekcje dróg moczowych. Hamuje przyleganie bakterii E. coli do ścian komórkowych dróg moczowych, ogranicza ich namnażanie i ułatwia wydalanie. Doskonale uzupełnia leczenie dróg moczowych antybiotykami. Podobnie żurawina działa na bakterie *Helicobacter pylori* odpowiadające za powstawanie wrzodów żołądka i dwunastnicy. Substancje zawarte w cierpkiej żurawinie tworzą na zębach powłokę utrudniającą przyleganie bakterii do szkliwa.

Największe jednak zainteresowanie wzbudzają właściwości przeciwutleniające drobnych owoców żurawiny. Naukowcy przekonują, że regularne picie soku żurawinowego zmniejsza ryzyko miażdżycy i chorób układu krążenia. Dzięki bioflawonoidom, które zapobiegają powstawaniu zakrzepów i rozszerzają naczynia krwionośne. Mają pozytywny wpływ na poziom dobrego cholesterolu HDL, co z kolei obniża ryzyko za-

wałów serca. Przeciwutleniacze zawarte w żurawinie chronią też organizm przed uszkodzeniami wywołanymi działaniem wolnych rodników i zapobiegają niektórym nowotworom, np. okrężnicy lub płuc. Stwierdzono także, że owoce żurawiny mają właściwości probiotyczne – wspomagają wzrost dobroczynnej mikroflory jelitowej, jednocześnie niszcząc szkodliwe bakterie. Warto pamiętać, że żurawina przynosi ulgę kobietom w okresie menopauzy.

Z uwagi na dobroczynne właściwości zdrowotne żurawiny proponuję Państwu włączyć ją do swojego menu. Może być ona doskonałym dodatkiem do sosów, mięs, ciast i deserów oraz do koktajlów owocowych, którym poświęcony jest ten artykuł.

Niestety spożywanie żurawiny powinny ograniczać m.in. osoby cierpiące na osteoporozę, gdyż owoc ten utrudnia wchłanianie jelitowe wapnia.

Żurawiny powinny także unikać osoby, które przyjmują leki zawierające wafarynę (o działaniu przeciwzakrzepowym), gdyż substancje zawarte w żurawinie utrudniają usuwanie jej z organizmu i wzmacnia się tym samym jej działania, w konsekwencji czego zwiększa się prawdopodobieństwo wystąpienia krwotoku.

Aby zachęcić Państwa do picia koktajli owocowych na bazie jogurtu, przedstawiam kilka ciekawych przepisów, wśród których z pewnością każdy znajdzie coś zgodnie ze swoimi upodobaniami smakowymi. Dodatkowym atutem takich dań jest szybkość ich przygotowania. Koktajl możemy przygotować dosłownie w kilka minut. Podanie go w wysokiej szklance udekorowanej kawałkami owoców dodaje mu walorów estetycznych i z pewnością zachęci nawet „niejadki” do ich spróbowania.

Koktajl żurawinowy: pół szklanki żurawiny, 1 szklanka jogurtu, 1 łyżka zmielonego siemienia lnianego, 1 łyżeczka miodu, 1/4 łyżeczki cynamonu.

Żurawinę świeżą lub mrożoną należy umyć, odsączyć i wrzucić do garnka, następnie zalać szklanką ciepłej wody. Tak przygotowaną żurawinę doprowadź do wrzenia, ale nie gotować. Po odcedzeniu miksujemy żurawinę z miodem lub cukrem trzcinowym i dodajemy jogurt naturalny, siemię lniane i cynamon. Koktajl możemy przelać do szklanek i schłodzić w lodówce. Przed podaniem koktajl żurawinowy dekorujemy świeżą miętą lub melisą. Zamiast jogurtu można użyć kefiru lub maślanki, a zamiast żurawiny świeżej z powodzeniem możemy użyć żurawiny suszonej.

Koktajl mleczno-bananowy: 1 l mleka, 3 lub 4 banany, 2 łyżki miodu.

Przegotowane i schłodzone mleko miksujemy z miodem. Banany przecieramy przez sito lub miksujemy blenderem. Łączymy mleko z bananami i przelewamy do szklanek.

Koktajl z kiwi: 4 dojrzałe kiwi, 2 łyżeczki cukru lub łyżka miodu, 2 szklanki kefiru, 2 szklanki mleka.

Wszystkie składniki miksujemy razem. Podajemy bezpośrednio po przyrządzeniu w szklankach, które możemy ozdobić plasterkami kiwi.

Koktajl mleczno-bakaliowy: 2 szklanki jogurtu naturalnego, 2 jabłka, 2-3 łyżki miodu, 1/2 szklanki płatków migdałowych, 2 łyżki posiekanych orzechów włoskich, 1 łyżka rodzynek, cynamon do smaku.

Na gorącej patelni najpierw prażymy płatki migdałów, po-

tem wrzucamy do nich rodzynki oraz posiekane orzechy i prażymy jeszcze 2-3 minuty.

Jabłka obieramy ze skórki, trzemy na tarce o drobnych oczkach i wlewamy do jogurtu. Dodajemy miód, migdały, orzechy i rodzynki. Można także wrzucić kilka owoców suszonej żurawiny. Wszystko razem mieszamy i przelewamy do szklanek. Posypujemy po wierzchu szczyptą cynamonu i chwilę chłodzimy w lodówce.

Koktajl malinowy z miodem: 25 dag mrożonych malin, 1 szklanka jogurtu naturalnego, 3 lub 4 łyżki miodu.

Maliny wrzucamy do blendera, dodajemy miód i dokładnie miksujemy.

Koktajl truskawkowo-jogurtowy: 1/2 kg mrożonych truskawek, 1 banan, 2 szklanki jogurtu naturalnego, 1 szklanka soku jabłkowego, sok z 1 cytryny.

Wystarczy zmiksować wszystkie składniki i przelać do szklanek. Jeśli nie rozmrozimy truskawek, koktajl nadaje się do spożycia zaraz po przyrządzeniu.

Życzę Państwu smacznego!

Tekst źródłowy: Jolanta Bąk, Iwona Czarkawska, *Dania z owoców*, Wydawnictwo „Dragon”, Bielsko-Biała 2012.

http://vitalia.pl/artykul363_Zurawina-wlasciwosci-lecznicze-i-profilaktyczne.html

WIESŁAW DZIURA

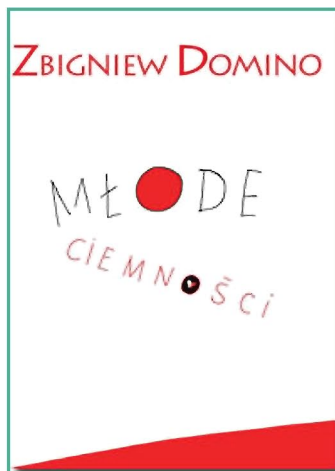
Konkurs wiedzy o UE

4 grudnia 2012 r. w Sokolowie Małopolskim odbył się **III Międzypowiatowy Konkurs Wiedzy o Unii Europejskiej** pod Patronatem Starosty Rzeszowskiego. Wzięło w nim udział 8 drużyn ze szkół gimnazjalnych z powiatu rzeszowskiego, m.in. z: **Górna, Sokolowa, Ranizowa, Nienadówki, Trzebuski**. W konkursie tym **Gimnazjum Publiczne z Tyczyna** zajęło **II miejsce**. Naszą szkołę reprezentowała drużyna w następującym składzie: **Gabriela Bieda, Karolina Pondo i Agata Żelazna** (uczennice do konkursu przygotował nauczyciel historii mgr **W. Dziura**).

Zarząd Ochotniczej Straży Pożarnej w Tyczynie

składa serdeczne podziękowania mieszkańcom Tyczyna i okolic za ciepłe i miłe przyjęcie strażaków z kalendarzami.

Są książki, których treści nie zapominamy mimo upływu czasu. Wielu z nas do tej grupy zalicza sagę o życiu Dolinów **Zbigniewa Domino**. Niedawno autor wydał kolejną część, zatytułował ją „*Młode ciemności*”. Promocja książki odbyła się 15 listopada w Warszawie.

Kiedy Zbigniew Domino wydał *Syberiadę polską*, a po niej *Czas kukułczych gniazd* już wiedziałam, że historia rodu **Dolinów** jesz-

cze nie została zakończona. Nie wiem tylko czy autor sam zaplanował napisanie tomu trzeciego, czy stało się to pod wpływem listów i spotkań z Czytelnikami. Jedno wiem na pewno, miłośnicy jego książek także i tym razem się nie zawiedli.

W „*Młodych ciemnościach*” pojawia się cała plejada nowych postaci. Jest **Nowa, Mały**, czyli Jasiak, poznajemy **Krysię** - pierwszą wielką miłość Staszka.

Oto jak Zbigniew Domino zachęca do przeczytania swojej ostatniej powieści:

Kto więc „Młode ciemności” przeczyta, ten sporo się dowie nie tylko o Staszku Dolinie, ale i o dawno minionych czasach i ludziach. A jak się dowie, to byś może lepiej zrozumie nie tylko Staszka, ale i tamte czasy. A przy okazji i samego Autora.

Z tą cichą nadzieją oddaję moje „Młode ciemności” pod osąd Czytelników.

Na podstawie powieści Zbigniewa Domino „*Syberiadę-Polską*” powstaje film fabularny, pod tym samym tytułem, w reżyserii **Janusza Zaorskiego**, którego premiera kinowa planowana jest na 10 lutego 2013 r.

Chwalimy się

W drugiej edycji Rankingu Bibliotek, przygotowanego przez Instytut Książki i dziennik „Rzeczpospolita” **Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Tyczynie** zajęła bardzo dobre **54 miejsce**, spośród prawie 700 instytucji kultury tego typu, biorących udział w konkursie. **Wśród bibliotek województwa podkarpackiego MiGBP w Tyczynie** zajęła **miejsce 2**, na **miejscu 1** znalazła się **Biblioteka z Boguchwały**. Tak duża liczba instytucji kultury, która wzięła udział w rankingu, może świadczyć o tym, że coraz więcej bibliotek chce zmierzyć się z innymi instytucjami - spojrzeć, gdzie są niedociągnięcia i zobaczyć co warto poprawić.

dyr MiGBP w Tyczynie - Alicja Kustra

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Tyczynie
ul. Mickiewicza 1, 39-400 Tyczyn, tel. fax 17 22-19-410

Impresje poetyckie

Grzech

*Mogli odpracować w Raju
zbierając figi albo tępiąc węże*

*Wygnanie na ziemię
z wolną wolą to był błąd
Natura Adama krucha jak glina
z której go ulepiono*

*Cwaniak sochę zamienił na plug
Potem ciągnik
aż wreszcie przesiadł się do mercedesa
i żyje jak Bóg*

*Ewa z wrodzoną inteligencją
domyślała się afrodyzjaku
podając jabłko
I rozmnożyli się*

Tylko po co

Zimowe impresje

*Za chmurami resztki błękitu
Coraz ciemniej
Gołąb skrzydłami odśnieża karmnik
z nadzieją na pierwsze słońce*

*Zmęczona łopata
zazdrości miotle która z nudów zakwitła w kącie
na szeroko rozstawionych wioskach*

Pobożna sowa odleciała na mszę do swojej gałęzi

Niedługo wiosna

*Koralikami grzechów odmówię różaniec
w czterech ścianach*

Bicie serca jest i tak bezpłatne

CZESŁAWA MILESZKO

– poetka, animatorka kultury. Laureatka ogólnopolskich konkursów poetyckich. Swoje wiersze publikowała w almanachach poetyckich, prasie lokalnej i na forach internetowych. Wydała trzy tomiki poetyckie: *Dotknąć samego siebie*, *Zaplatam warkocze minionego czasu* oraz *Anioły bez skrzydeł*.

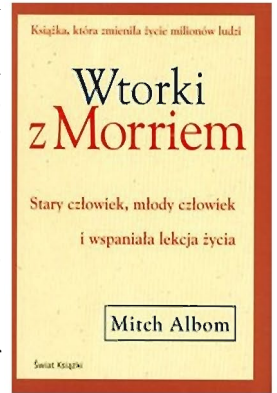
Prezentuje: ADAM JANIEC

Półka z książkami

„Wtorki z Morriem” to nie jest typowa powieść, do jakiej czytelnicy są przyzwyczajeni. Od pierwszych stron tej książki, napisanej przez Mitcha Alboma, wiemy, że głównego bohatera czeka śmierć. Po co więc polecam Państwu tę książkę? Ponieważ jest to pozycja wyjątkowa, do której można wracać wielokrotnie i za każdym razem odnajdzie się w niej coś innego.

Bohaterami powieści są profesor Morrie (chory na stwardnienie SLA)

i dawny jego student – Mitch. Po szesnastu latach spotykają się oni w niecodziennej sytuacji – Mitch ogląda w telewizji wywiad z chorym profesorem i postanawia spotkać się z nim. Nie kończy się jednak na jednej rozmowie. Obaj mężczyźni spotykają się co tydzień i rozmawiają o życiu – nazywają to wykładami. Każdy „wykład” jest poświęcony jednemu tematowi: przebaczeniu, miłości, śmierci, rodzinie, pieniądзом. Co nam daje szczęście? Jaki jest sens życia? Czy współczesny, zdrowy, młody człowiek dopuszcza do siebie myśl o chorobie i śmierci? Jakie relacje powinno się mieć z najbliższymi? Książka warta polecenia. Wzbudza refleksje, zachęca do pracy nad sobą.

„Cisza pod sercem” Moniki

Orłowskiej to powieść o wirtualnej przyjaźni czterech dziewczyn, które straciły swoje nienarodzone dzieci. Różni je niemal wszystko (wiek, wykształcenie, status materialny, stan cywilny, usposobienie, miejsce zamieszkania), łączy przeżycie utraty potomstwa. Ania – gorliwa katoliczka, mężatka, mama Pawelka – zakłada nowy wątek na internetowym forum o nazwie Matecznik. W niedługu

czasie pojawiają się wpisy innych kobiet: Dominiki – tłumaczki języka hiszpańskiego, żyjącej w wolnym związku, Marioli – nieco infantylnej młodej mężatki pracującej w drogerii, i Ewy – plastyczki, emigrantki w Irlandii. Poczucie, że nie są same, pozwala im przejść przez bardzo trudny czas po utracie dziecka. Kobiety wspierają się, udzielają sobie informacji lub po prostu dzielą się swoim codziennym życiem rodzinnym i zawodowym. Bohaterki planują kolejne ciąży, ale nie bez strachu i lęku o przyszłe małeństwa. Na forum nie brak i ostrych wpisów, ale łącząca kobiety wirtualna przyjaźń potrafi wybaczyć nie jedno. Jak potoczą się losy tych tak różnych od siebie dziewczyn? Zapraszamy do lektury.

Poleca: AGNIESZKA JANDA

Numer 1. Głosu Tyczyńska

- ukaze się z datą 27 stycznia 2013 r.
  - termin składania tekstów upływa 14 stycznia 2013 r.
- Teksty można przysyłać e-mailem na adres redakcji glostyczyzna@tyczyn.pl lub składać osobiście w siedzibie redakcji: **Urząd Miejski w Tyczyńcu, pok. 24.**

Nie(dobre) kino według Rafała Kaplity

Kino to (S)skarbz?

Ilu z nas pamięta kino „Skarb” w centrum Tyczyzna? Pewnie wielu. Ilu z nas tego kina brakuje? Trudno powiedzieć. Są jednak na pewno tacy, którzy, przechodząc dziś wzdłuż budynku Banku Spółdzielczego, biorą głębszy oddech. Mnie samemu, choć do „Skarbu” uczęszczałem bardziej po to, by pożyczyć kasety wideo niż obejrzeć film, jest jednak w pewnym sensie żal. Przed laty, wychodząc wieczorem na spacer, miałem po prostu dokąd zajrzeć, a nawet jeśli nie miałem pieniędzy na seans filmowy, to mogłem sprawdzić „co nowego” czy to na VHS-ach, czy na ekranie. Teraz podczas spaceru pozostaje mi jedynie wejść do sklepu albo zrobić „rundkę” wokół rynku, bez specjalnego zatrzymywania się.

Kina w mniejszych miejscowościach są dziś nieopłacalne. Dlatego znikają. I nie chodzi tu tylko o kilkudziesięcne miasteczka (o wsiach już w ogóle nie ma mowy); problemy są również tam, gdzie liczba mieszkańców liczona jest w dziesiątkach tysięcy. Do tej pory jedyną przyczynę finansowego kryzysu stanowiły multipleksy. Kina wielosalowe to nowe możliwości, szerszy repertuar, częstsze godziny wyświetlania filmów, a co za tym idzie - premiery. Na tle multipleksów jednosalowe kina przedstawiają się jak syrenka na tle ferrari, co nie oznacza oczywiście, że syrenka nie ma swojego uroku i nie dojedzie na miejsce. Okazuje się jednak, że problem konkurencji nie jest jedynym i największym, jaki mają „mniejsze” (w cudzysłowie, bo chodzi tu bardziej o możliwości, a nie rozmiar) kina.

Prawdziwym zagrożeniem jest dziś bez wątpienia cyfryzacja – paradoksalnie – udogodnienie i krok naprzód dla kina. Kilka lat temu, za sprawą cyfrowych projektorów filmowych (przypominających bardziej komputer niż tradycyjny projektor analogowy), zaczęło się stopniowe odejście od analogowych kopii filmowych. Tradycyjne szpule z taśmą filmową dziś zastępują twarde dyski, na których trzymane są stu, dwustu, a czasem nawet trzystu-gigabajtowe pliki filmowe. To udogodnienie dla kinarzy, którzy nie muszą nawijać za każdym razem rolki na aparat, robić przejść, a po filmie z powrotem przewijać. Zrzucając film na serwer, mogą go włączać i zatrzymywać w dowolnym czasie i dowolnej ilości, zupełnie tak, jak ma się to na domowym komputerze. W końcu nie muszą już oni dźwigać 20, 30-kilogramowych paczek z rolkami, a zaledwie jednokilogramowy dysk mieszczący się w kieszeni kurtki. Jednak nowy wymiar filmu to przede wszystkim udogodnienie dla dystrybutorów, którzy nie muszą już robić wielu (kosztujących krocie) kopii analogowych, które w dodatku trzeba rozesłać każdemu z osobna. Dysk przenośny to koszt około 300 złotych, a żeby było ciekawiej można nim obdzielić nie jednego, a wielu klientów. Wystarczy, że dystrybutor skopiuje każdy film i prześle go dalej, i dalej, i dalej...

Problem w tym jest jednak taki, że aby to wszystko mieć i móc tym dysponować, trzeba to najpierw kupić. Więcej, za parę chwil nie będzie wyjścia, bo kopii analogowych już powoli zaczyna brakować. Kto wie, co będzie od nowego roku? Być może wszystkie „analogi”

dostępne będą już tylko w muzeach... I teraz pytanie: skąd wziąć kilkaset tysięcy złotych na zakup projektora cyfrowego? I drugie: nawet jeśli jakieś mniejsze kino się na to zdecyduje, to jaką będzie miało pewność, że kiedykolwiek mu się to zwróci? W dobie heliosów, multikin i innych gigantów, żeby przeżyć, trzeba zrobić tu krok naprzód. Co jednak w przypadku, kiedy już stoi się nad przepaścią?

Na koniec, odpowiadając na pytanie zawarte w tytule tego artykułu, podkreślę, że kino było i może być skarbem szczególnie dla tych, którzy odwiedzają je raz na jakiś czas i jedynie konsumują. Dla tych, którzy muszą się nim zajmować i pilnować, żeby trwało, jest często niemalym brzemieniem.

KALENDARIUM

1.01 - Światowy Dzień Pokoju.

1.01.1858 – premiera opery *Halka* Stanisława Moniuszki.

1.01.2008 - nadano prawa miejskie Boguchwale.

2.01.1918 – urodził się Adam Bahdaj - autor książek dla dzieci i młodzieży (zm. 1985).

8.01.1693 – zmarł Jan Andrzej Morsztyn (ur. 1621) - polityk, poeta, dworzanin króla Jana Kazimierza.

10.01.1778 - zmarł Karol Linneusz (ur. 1707) – szwedzki przyrodnik i naukowiec, twórca współczesnego systemu klasyfikacji organizmów.

12.01.1878 - urodził się Ferenc Molnar (zm. 1952) - autor znanej powieści dla młodzieży pt. *Chłopcy z Placu Broni*.

12.01.1628 - urodził się Charles Perrault (zm. 1703) - francuski pisarz barokowy, autor zbioru baśni dla dzieci *Bajki Babci Gąski*, z których wywodzi się m.in. Czerwony Kapurek, Śpiąca Królewna, Kopciuszek.

12.01.1578 - premierowe wystawienie pierwszej polskiej tragedii *Odprawa posłów greckich* Jana Kochanowskiego na dworze króla Stefana Batorego w Ujazdowie.

13.01.1903 - urodziła się Irena Jurgielewiczowa (zm. 2003) - pedagog, autorka książek dla dzieci i młodzieży, m.in. powieści pt. *Ten obcy*.

14.01.1898 - zmarł Lewis Carroll (ur. 1832) - autor jednego z najbardziej znanych utworów światowej literatury dziecięcej pt. *Alicja w Krainie Czarów*.

15.01.1943 - zmarł Eric Knight (ur. 1897) - pisarz angielski, autor powieści dla dzieci *Lassie, wróć!*

19.01.1943 - rozpoczęcie przez hitlerowców akcji likwidacji getta warszawskiego, utworzonego 26.11.1940.

19.01.1993 – Polska ratyfikowała Europejską Konwencję Praw Człowieka.

21.01 - Dzień Babci - święto obchodzone w Polsce od 1964 r.

22.01 - Dzień Dziadka, święto obchodzone w Polsce od lat 80. XX wieku.

22.01.1863 - wybuch powstania styczniowego w Polsce - największego polskiego powstania narodowego przeciw Rosji, zakończonego militarną klęską Polaków.

22.01.1788 - urodził się G. G. Byron (zm. 1824) - angielski poeta i dramaturg, wpływowy pisarz epoki romantyzmu.

23.01.1793 - drugi rozbiór Polski z udziałem Rosji i Prus.

24.01.1958 - urodziła się Barbara Kosmowska - literaturoznawca, autorka książek dla dzieci i młodzieży.

28.01.1903 - urodził się Aleksander Kamiński (zm. 1978) - prozaik, pedagog, wychowawca harcerski, żołnierz AK, autor powieści m.in. *Kamienie na szaniec*.

Co można znaleźć w ziemi tyczyńskiej?

Część I - Monety

6 listopada 2012 r. uczestniczyłem w organizowanej przez TMZT i CDKiIT wystawie „Tyczyn w latach 60-tych XX wieku”. Oprócz ciekawych zdjęć można było zobaczyć także inne rzeczy pamiętające tamte czasy, m.in. telewizor, radio, gramofon, płyty, szklane butelki po mleku. Brakowało mi tylko fotografii z obchodów 600-lecia Tyczyna. Wernisaż wystawy odbył się w zabytkowym dworskim spichlerzu. W tej starej budowli z XIX wieku, na jego wyższej kondygnacji (poddaszu) znajduje się nasze Regionalne Muzeum. Można w nim podziwiać różnorodne eksponaty - od sprzętów codziennego użytku z naszych domów, dokumentów, militariów, po pamiątki z miejscowych instytucji, urzędów i wiele innych bibelotów. Wiele z nich pochodzi z domów, strychów, komórek, zabudowań gospodarczych czy piwniczek, ale nie znajdziemy w Muzeum nic, co by pochodziło bezpośrednio z naszej „Matki Ziemi”; no może jest jeden zauważalny eksponat w postaci starych rur wodociagowych. A w ziemi – glebie – podczas różnych prac, np. kopania fundamentów czy uprawiania ogródków, można znaleźć wiele ciekawych artefaktów.

W wielu przypadkach nie zwracamy uwagi na niepozornie wyglądające rzeczy, drobne zardzewiałe lub oblepione gliną przedmioty, kosteczki, dziwnie wyglądające kamienie, jak również „niewinne” gliniane skorupy. Zazwyczaj są to przysłowiowe śmieci jak: gwoździe, nakrętki, szkło, puszki, śruby, itp. Podczas prac polowych wśród tych „śmieci” znalazłem dużo ciekawych przedmiotów - od monet, których jest w ziemi najwięcej, poprzez militaria, blaszki, klucze, gliniane fajki, aż do całej masy guzików. Jednak najbardziej wzruszające są znaleziska związane z domem i rodzinną historią.

Często jako dziecko podsłuchiwałem rozmowy starszych, potem wypytywałem o interesujące mnie historie. Po kilku latach wiedziałem prawie wszystko - co miał pradziadek, gdzie dziadek zgubił zegarek, a babcia pierścionek. Takich pięknych historyjek nie brakuje w każdym domu, trzeba się tylko interesować i pytać. Wróć jeszcze na moment do owej wystawy, o której wspomniałem na wstępie. Podczas tego wernisażu dowiedziałem się od pani prelegentki, że w latach 60. XX nie było w Tyczynie ulic lub tyłu ulic co dzisiaj, a funkcjonował podział dzielnicowy. Jedną z dzielnic był tzw. „Jawornik” (jeżeli dobrze usłyszałem) - to dzisiejszy teren wokół stadionu. Nie będę się wypowiadał co do zasadności tej informacji, ale z dokumentów rodzinnych, które posiadam, dowiedziałem się, że w latach 50-tych w Tyczynie były ulice np. Rzeszowska, Słowackiego. Prawdą jest, że jeszcze w latach 1942-1943 (czyli za okupacji) w dokumentach podatkowych podawany jest adres „Jawornik”, czyli dzisiejsza ulica Cicha wokół stadionu, a być może i część obecnych ulic Słowackiego oraz Wyzwolenia. Urodziłem się więc i żyję w pradawnej dzielnicy Tyczyna „Jawornik” i o tej historycznej ziemi i jej okolicy chcę opowiedzieć.

Monetami interesowałem się już od najmłodszych lat. Kiedy miałem około 10 lat, w warsztacie mojego dziadka zacząłem znajdować luźne stare monety, które plątały się po różnych skrzynkach i szufladkach. Dziadek nie zwracał na nie żadnej uwagi i nie przedstawiał dla niego żadnej wartości, a używał ich jako różnego rodzaju podkładek. Jedną monetę szczególnie pamiętam - była chyba ze srebra albo niklu,

z dziurką. Dziadek założył ją na zakończeniu korbie przy domowej studni. Z warsztatu dziadka wyzbierałem wszyst-

kie monety. Najwięcej było z czasów zaborów, znalazły się tu także groszówki z II Rzeczypospolitej. Tak się zaczęła moja przygoda z numizmatyką, a intrygująca mnie monetka przy korbie w końcu zniknęła. Ktoś sprytniejszy ją jakoś wydłubał lub wypadła sama z trzymającego ją nitu.

Największego odkrycia w ziemi dokonał mój tato. Pewnego jesienno-go dnia ojciec przyszedł do mnie i powiedział, że ma coś do mojej kolekcji. Twarz jego śmiała się z radości, a ja już nie mogłem wytrzymać z ciekawości, co to może być. W końcu tato wyciągnął dłoń, na której zobaczyłem olbrzymią białą monetę. Był to carski rubel z 1889 r. Z jednej strony (awers) widniała głowa cara Mikołaja II, a z drugiej (rewers) był widoczny dwugłowy carski orzeł. Nie mogłem uwierzyć, że tato znalazł go za domem, podczas zakładania nowej grządki; byłem w lekkim szoku i zazdrościłem mu takiego szczęścia (szkoda, że już nie mam tej monety). Zaraz też przeprowadziłem swoje dochodzenie, a na drugi dzień przeczesałem na wszelki wypadek tę grządkę, bo miałem nadzieję, że być może tato nie zauważył innych monet. Jednak już nic tam nie znalazłem.

Ciekawą historię usłyszałem od mojej babci, kiedy opowiedziała jej o znalezisku taty. Babcia doskonale pamiętała, kiedy podczas I wojny światowej wzdłuż Hermanówki stacjonował duży oddział Rosjan. Ona mieszkała wówczas w domu przy dzisiejszej ul. Grunwaldzkiej i nazywała się wtedy **Teofila Mazurek**. Często chodziła w odwiedziny do ostatniego domu, więc dlatego tak doskonale pamiętała ten fakt. Tam właśnie rozłożyła się carska polowa kuchnia. Wydaje się to zasadne, bo kuchnia nad samą rzeczka, która wtedy była kryształowo czysta, z rybami i rakami, zapewniała bieżącą wodę do jej działalności. Dodatkowo usytuowanie za ostatnim domem tuż przy rzeczce świadczyło o przestrzeganiu jakiś elementarnych zasad higienicznych w tych czasach. Mniejsza o to, jaki był powód usytuowania w tym miejscu kuchni. Ważniejszy jest zwyczaj oficerów rosyjskich, którzy dowodzili takimi kuchniami. Otóż zwyczaj ten polegał na tym, że zostawiali oni w miejscu przebywania srebrnego rubla, chyba na szczęście. Nie wiem czy na każdym szczeblu wojskowej hierarchii tak było. Może była to kuchnia dla oficerów sztabu? Tu nasuwają się pytania: jaki oddział wojsk rosyjskich stacjonował wówczas w Tyczynie? Kto w nim przebywał z ważniejszych wojskowych, że aż taką pamiątkę zostawiali?

Innych licznych znalezisk dokonały moja mama i ciocia **Anna Jopek** podczas uprawiania grządek. W trakcie ich pielęgnacji znajdowały w każdym roku po 2-3 monety z wyżej wymienionych okresów, a także z czasów okupacji hitlerowskiej i początków PRL-u. Największe nasilenie takich znalezisk miało miejsce w latach 70. i 80. ubiegłego stulecia.

Bardzo ciekawą historię opowiedział mi także wujek **Mie-tek Gąsecki**. Jak już wcześniej wspomniałem, w warsztacie dziadka znajdowałem różne monety, wujek twierdził, że były kiedyś złożone w jednym dużym naczyniu (starym garnku).

Leżały jako pozostałość po zaborcach, okupantach, różnych wymianach i poprzednich mieszkańcach tego dużego kiedyś domu. W latach 40. były uważane za bezwartościowe i bezużyteczne, a on jako chłopiec często się nimi bawił z kolegami. Pewnego dnia gamek z monetami zniknął. Jak się później okazało, wyrzuciła go jego mama, a moja babcia Maria. Przyznała ona, że zrobiła to ze strachu przed ubowcami, którzy czepiali się nieraz byle czego (a babcia miała powody do niepokoju z racji swojego męża). Babci wydawało się, że taki gar bezwartościowych monet niemieckich czy austriackich może być źle widziany i ubowcy mogą ich o coś posądzić. Rozsyłała więc pewnej nocy tę monetarną drobnicę po polach i w dziadkowym warsztacie. Do dzisiaj zdarza się jeszcze wyciągnąć z ziemi jakąś starą monetkę.

Kilka lat temu pomagając kuzynowi przy sadzeniu tui, zauważyłem w ziemi rzadką monetę dwugroszową z 1933 r. w pięknym stanie. Podczas innych prac w ogrodzie odkryłem jeszcze inne monety: niemieckie i rosyjskie. Wiadomo, jest to sama drobnica, ale sentymalna, bo ze swoich rodzinnych działek. I być może kiedyś którąś monetę trzymał w ręku jakiś mój pradziad. Najciekawszym moim znaleziskiem są dwie tzw. „boratynki”, czyli szelągi Jana Kazimierza z lat 1659-1668. Te małućkie kryzysowe monetki były wybite w olbrzymiej ilości, bo prawie dwóch miliardów sztuk. (W czasie potopu szwedzkiego szerzyły się fałszerstwa i są przypuszczenia, że około dziesięć procent tych monet może być fałszywych). Nie potrafię ocenić, czy moje najstarsze pieniążki wydobyte z ziemi tyczyńskiej są prawdziwe czy fałszywe, ale na pewno pochodzą z XVII w. Udało mi się jedynie odczytać z awersów i rewersów, że są to szelągi, jeden koronny, a drugi litewski. Jedną monetę odkryłem podczas zwykłego pielienia grządki z pietruszką. Miedziany pieniążek ma średnicę około 14 milimetrów, a jego grubość to niecały milimetr.

Oprócz takich sympatycznych znalezisk, można jeszcze znaleźć w ziemi współczesne monety i żetony, a czasem jakiś medalik. Myślę, że warto się podzielić takimi historyjkami. Jednocześnie zastanawiam się, co odkryłaby gleba, gdyby tak mieć profesjonalny sprzęt, jaki ma chociażby ekipa **Adama Sikorskiego**, który prowadzi program *Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii*. Może i my coś znajdziemy? Może znamy jakieś nieznanne fakty z historii naszego miasta i regionu, które można byłoby wykorzystać nawet w jego programie? Wierzę, że wśród tyczyńskiej społeczności są tacy lokalni zwiadowcy, którzy potrafią jeszcze coś wnieść do historii naszego miasteczka.

cdn.

Ochotnicza Straż Pożarna w Kielnarowej

serdecznie zaprasza na

BAL SYLWESTROWY

31 grudnia 2012, godz. 19.00

Miejsce: Dom Ludowy w Kielnarowej

Cena: 280 zł (para)

Gra zespół CYKLON II

Gwarantujemy wspaniałą zabawę i świetnie zaopatrzone bufet.

Rehabilitacja w domu pacjenta

Oferujemy:

- Masaż:
  - klasyczny
  - segmentarny
  - limfatyczny (drenaż limfatyczny)
  - izometryczny
  - centryfugalny
  - relaksacyjny
- Terapia manualna
- Kinezyterapia
- Terapia metodą PNF
- Kinesiology Taping
- Elektropunktura (Galwanopunktura)
- Kompleksowa terapia pourazowa, neurologiczna, ortopedyczna, korekcja wad postawy.

Każdego pacjenta traktujemy indywidualnie i chętnie doradzimy w wyborze odpowiedniej terapii. Nigdy nie pracujemy według schematów, bo przecież każdy człowiek jest inny.

Dzięki dużej wiedzy, odpowiedniemu wykształceniu i wieloletniemu doświadczeniu zawodowemu możemy zagwarantować profesjonalne wykonanie zabiegów.

Niesienie pomocy innym, to nie tylko nasza praca – to nasza pasja.

FizjoFlex

Rehabilitacja w domu pacjenta
mgr fizjoterapii Paweł Klimasz
tel: 692-133-353, (17) 22-19-789
e-mail: kontakt@fizjoflex.pl
gg: 38586683
www.fizjoflex.pl

Odpłatność za ogłoszenia zamieszczane w „Głosie Tyczyńskim”:

1. Ogłoszenia drobne – 1 zł od słowa.
2. Ogłoszenia ramkowe o pow. 6,5 x 9 cm – 25 zł, o pow. 13 x 9 cm – 50 zł.
3. Adres oraz nr telefonu traktowane są jako jedno słowo.
4. Ogłoszenia dotyczące nieruchomości położonych na terenie Gminy Tyczyń: „sprzedam /kupię działkę, wynajmę dom”, „zamienię mieszkanie” oraz „życzenia od osób prywatnych – są płatne. Odpłatność nalicza się jak w punkcie 1.
5. Ogłoszenia dotyczące w treści „szukam/ dam pracę”, „nekrologi” są bezpłatne.
6. Odpłatność za ogłoszenia jest wnoszona w Kasie Urzędu Miejskiego.

Wszelkie informacje można uzyskać pod nr tel. (17) 22-19-211 w. 24.

OGŁOSZENIA

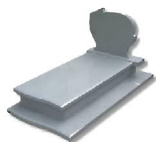
Dom w Tyczynie sprzedam,

tel. 608-013-594

NAGROBKI GRANITOWE

FIRMA JANIK

tel. (17) 22-98-097, 889-840-283

Firma UNIT, Antoni Płodzień, Hermanowa 77A

Oferuje naprawy pojazdów w zakresie:

- * naprawa rozruszników i alternatorów
- * elektromechanika

tel. (17) 22-99-536; 693-873-976

LICENCJONOWANE BIURO RACHUNKOWE

poleca usługi:

- pełnej księgowości,
- księgi przychodów i rozchodów,
- rozliczenia roczne osób fizycznych.

Borek Stary 16

tel. (17) 229-80-25, 660-402-176

WYSTROJE:

- * sal weselnych, kościołów,
- * samochodów,
- * bukiety ślubne i inne.

tel. 728-375-777

Agro - Turyst

Kielnarowa (Obszary)

zaprasza osoby w podeszłym wieku, samotne na pobyt dzienny i całonocny. Zapewniamy wyżywienie i opiekę za minimalną odpłatnością,

tel. 511-081-133

AUTO MYJNIA

Tyczyn, ul. Grunwaldzka 70H

tel. 533 234 000
myjnia@stanbest.pl
www.stanbest.pl

OGŁOSZENIA

Telefoniczna Informacja
Gospodarcza 194-34
Medyczna 194-39

szukasz informacji...
zadzwoń do "r-BIT-u"

AUTO-GAZ PROMOCJA!!!

CAR-GAZ

SEKWENCJA OD
1900ZŁ

MONTAŻ INSTALACJI GAZOWYCH, NAPRAWA, REGULACJA,
serwis. Auto-Alarmy, GPS, CB-Radia, Centralne Zamki. Sekwencja od
1900 zł. Rabaty przy większych zamówieniach.
Tyczyn, ul. Partyzantów 14, t. 796-310-941

(Kr-0621)

NZO Centrum Rehabilitacyjno-Medyczne

w Tyczynie, ul. Orkana 5,
Tel. 17 866 15 10

ŚWIADCZENIA KONTRAKTOWANE PRZEZ

Narodowy Fundusz Zdrowia

ZAKRES ŚWIADCZEŃ:

- **PORADNIA REHABILITACYJNA**
skierowanie od lekarza rodzinnego lub specjalisty
- **ODDZIAŁ REHABILITACJI DZiennej**
(15 dni zabiegów po 5 dniennie) - skierowanie od lekarzy:
rodzinnego, ortopedy, reumatologa, neurologa i rehabilitacji
medycznej
- **PRACOWNIA FIZJOTERAPII**
(kinezyterapia, fizykoterapia, masaż)

CZYNNE: PN- PT 10.00-18.00

www.rehmediq.pl

GŁOS TYCZYNA

- miesięcznik. Redaguje Kolegium w składzie: Alicja Kustra - redaktor naczelny, Zofia Matys, Agnieszka Gulak, Ewa Kocur, Elżbieta Domino, Agnieszka Rożek-Janda, Tomasz Chlebek, Bogusław Sowa, Adam Janiec.

Wydawca: Urząd Miejski w Tyczynie przy współudziale Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury, Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej oraz Towarzystwa Miłośników Ziemi Tyczyńskiej.

Adres Wydawcy: Urząd Miejski, 36-020 Tyczyn, ul. Rynek 18, tel. (17) 22-19-310, e-mail: glostyczyna@tyczyn.pl; www.tyczyn.pl

Skład i łamanie: Pracownia Komputerowa Urzędu Miejskiego w Tyczynie. Druk: Drukarnia „Kolor”, Tyczyn, ul. Kościuszki 4a, tel. (17) 22-99-345. Wydawca zastrzega sobie prawo skracania i adiustacji publikowanych tekstów oraz korespondencji, a także opartywania ich własnymi tytułami. Wydawca nie zwraca niezamówionych materiałów i nie odpowiada za treść ogłoszeń. Poglądy wyrażane w artykułach są poglądami ich Autorów, a nie Wydawcy.

ISSN 1231-4609

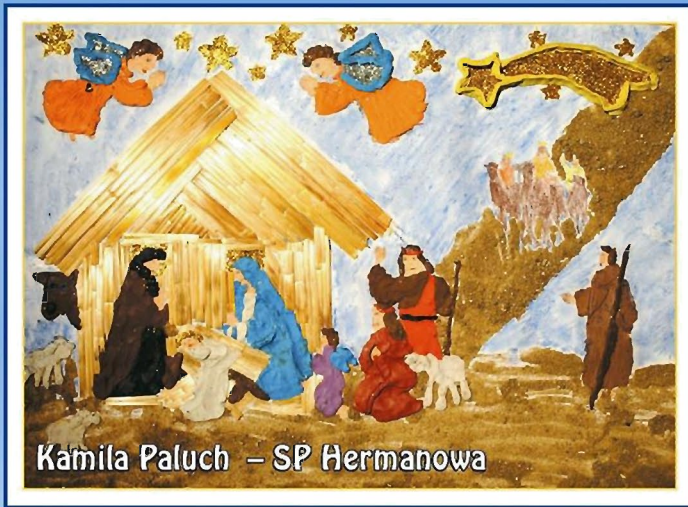

ŚWIĄTOWY DZIEŃ PLUSZOWEGO MISIA W TYCZYŃSKIEJ BIBLIOTECE

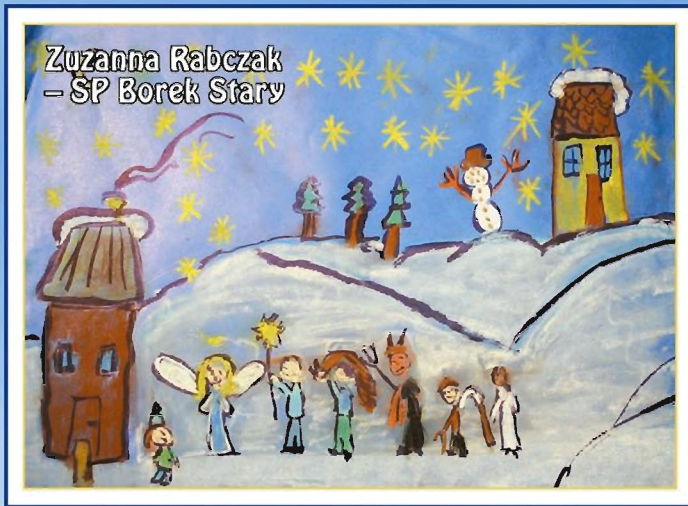

Kamila Paluch – SP Hermanowa

Aneta Pómiątek – SP Matysówka

*Prace plastyczne
uczestników konkursu plastycznego
„Kolęda wyobraźnią malowana”*

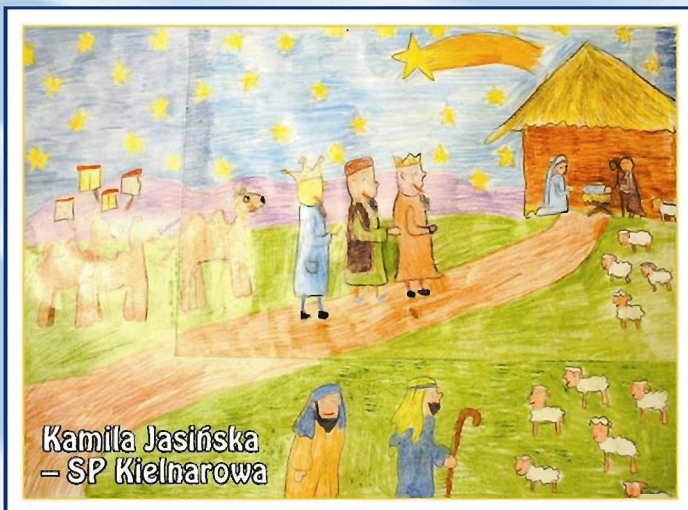
Zuzanna Rabczak
– SP Borek Stary

Jakub Skubisz – SP Tyczyn

Melania Filip – SP Borek Stary

Kamila Jasińska
– SP Kielnarowa

Kacper Mendon
– SP Tyczyn